

MUOTOILIJA KOTOUTTAA

Toiminnallisia harjoituksia verbien opettamista varten luku- ja kirjoitustaidottomille aikuisille maahanmuuttajille

Koulutusala Kulttuuriala	
Koulutusohjelma Muotoilun koulutusohjelma	
Työn tekijä(t) Arja Immonen	
Työn nimi MUOTOILIJAN KOTOOUTTAMINEN Toiminnallisia harjoituksia verbien opettamista varten luku- ja kirjoitustaidottomille aikuisille maahanmuuttajille	
Päiväys	22.03.2014
Sivumäärä/Liitteet	50/1
Ohjaaja(t) Pirkko Tenkama	
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani(t) Kainuun ammattiopisto	
<p>Tiivistelmä</p> <p>Tässä opinnäytetyössä laadittiin Menetelmäsalkku verbi-sanojen opettamista varten luku- ja kirjoitustaidottomille maahanmuuttajille. Työn tavoitteena oli tuottaa uusia opettamisen apuvälineitä ja harjoituksia elävöittämään kotoutuvan luku- ja kirjoitustaidottoman maahanmuuttajan oppimista. Opinnäytetyön tekoprosessi oli kaksivaiheinen: Ensimmäisessä vaiheessa kartoitettiin ja koottiin yhteen taustalla vaikuttavaa teoreettista tietoa. Toisessa vaiheessa valmistettiin Menetelmäsalkku, jota voidaan käyttää ja edelleen kehittää luku- ja kirjoitustaidottomien toiminnallisessa opettamisessa.</p> <p>Kehitettävien asioiden ratkaisemisessa käytettiin metodina pehmeää systeemanalyysia. Menetelmäsalkun harjoitukset on rajattu Opetushallituksen hyväksymän Aikuisten maahanmuuttajien luku- ja kirjoitustaidon koulutuksen opetussuunnitelman perusteiden (2/011/2012) osaan: 6.2 Suomen kieli ja viestintätaidot, kohtaan: 6.2.1 Sanasto ja aihepiirit. Aihepiiriksi valittiin tavallisimmat verbit.</p> <p>Laatiessaan harjoituksia, tekijä pohti omaa rooliaan muotoilijana visuaalisuuteen ja kädentaitoihin pohjautuvien harjoitusten tuottajana. Menetelmäsalkun tekemisen lisäksi tekijän henkilökohtaisena tavoitteena oli kehittää omaa pedagogista sekä opinto-ohjauksen ammatillista osaamista suhteessa muotoilijan ammattiin. Tämä tapahtui perehtymällä luku- ja kirjoitustaidottomien maahanmuuttajien oppimiseen liittyviin erityispiirteisiin soveltamalla yhteen taustateorioita ja muotoilijan menetelmäosaamista.</p> <p>Opinnäytetyöprosessi vahvisti tekijän omaa oletusta siitä, että muotoilun ammattilaisilla on paljon osaamista, jolle löytyisi sovellettavaa käyttöä myös maahanmuuttajien kotouttamistyössä.</p>	
Avainsanat	
kotoutuminen, luku- ja kirjoitustaidoton aikuinen, oppimiskäsitys, toiminnalliset menetelmät, kokemuksellinen oppiminen, maahanmuuttajaryhmän ohjaus	

Field of Study Culture			
Degree Programme Degree Programme in Design			
Author(s) Arja Immonen			
Title of Thesis DESIGNER INTERGRADES Operational exercises for teaching verbs for illiterate adult immigrants			
Date	22.03.2014	Pages/Appendices	50/1
Supervisor(s) Pirkko Tenkama			
Client Organisation /Partners Kainuun Vocational College			
<p>Abstract</p> <p>The objective of this thesis was to provide a method portfolio for teaching verbs for illiterate immigrants. Another objective was to produce new teaching aids and exercises to enliven the learning of illiterate immigrants in their integration. The thesis process consisted of two stages. First the underlying theory was surveyed and compiled and then put together as a method portfolio, which can be used and further developed for teaching reading or writing skills for illiterate immigrants.</p> <p>A soft method of systems analysis was used for resolving issues to be developed. The portfolio exercises are in line with the literacy education curricula for adult immigrants (2/011/2012) approved by the Board of Education, parts: 6.2 Finnish language and communication skills: 6.2.1 Glossary and themes. The most common verbs were chosen as the subject.</p> <p>In this work the author considered her own role as a designer and producer of training based on visual aspects of manual skills. In addition to the method portfolio, the author's personal goal was to develop her own pedagogical and vocational guidance and counselling skills in relation to the designer's profession. This was done by studying specific aspects of the illiterate immigrants learning, combining the background theories and the designer's know-how of methods.</p> <p>The thesis process confirmed the author's own hypothesis that design professionals have a lot of knowledge, which could be found applicable in the integration of immigrants.</p>			
<p>Keywords integration, illiterate adult, approach to learning, operational methods, experiential learning, the tutorial group of immigrants</p>			

SISÄLTÖ

1	TYÖN TAUSTA	5
1.1	Polkuni ammattiin	5
1.2	Tausta- ja lähtötilanteen kuvaus	6
1.3	Muuttunut tilanne, joka vaikuttaa työn toteuttamiseen	7
2	TYÖN TOTEUTUKSEN KUVAUS	8
3	MENETELMÄSALKUN VALMISTUSVAIHEET	10
3.1	Alkumielikuvan luonti	10
3.2	Tietoperustan rakentaminen	14
3.3	Ydinvisiot	21
3.4	Vuoropuhelua teorian ja käytännön välillä	22
3.5	Harjoitusten tarkastelu käytäntöä ja teoriaa yhdistävinä kokonaisuuksina	28
3.6	Muutostarpeiden pohdinta	29
3.7	Menetelmäsalkun valmistus ja vertaisarviointi	31
4	TULOKSET	47
5	POHDINTA	50
	LÄHTEET	5

TUOTETTU AINEISTO Menetelmäsalkku, joka sisältää toiminnallisia harjoituksia verbien opettamista varten luku- ja kirjoitustaidottomille aikuisille maahanmuuttajille

LIITE Arviointikyselylomake

1 TYÖN TAUSTA

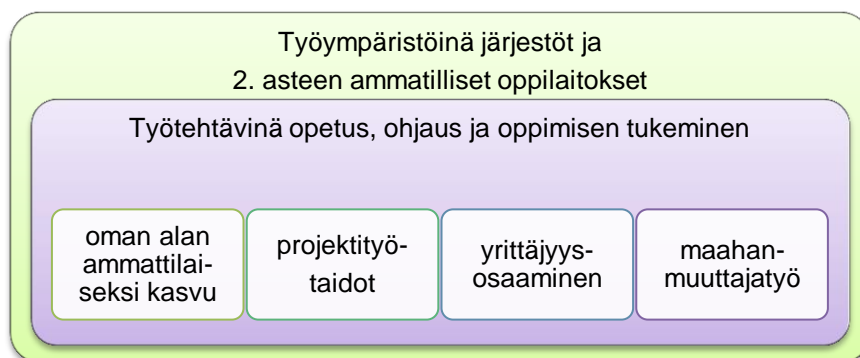
Ajatus visuaalisesti kiinnostavien oppimismateriaalien ja harjoitusten tuottamisesta luku- ja kirjoitustaidottoman maahanmuuttajan opettamisen apuvälineitä sisältävästä harjoitustehtäväkokonaisuudesta on elänyt idea-asteella mielessäni jo vuosien ajan. Harjoitusten tekemisen lisäksi henkilökohtaisena tavoitteena on ollut kehittää omaa pedagogista sekä opinto-ohjauksen ammatillista osaamista perehtymällä luku- ja kirjoitustaidottomien maahanmuuttajien ohjauksen erityispiirteisiin sovittamalla yhteen teoreettista tietoperustaa ja menetelmäosaamista.

1.1 Polkuni ammattiin

Tämän opinnäytetyön tekeminen on tärkeä etappi oman ammatillisen identiteetin tarkastelussa. Siksi katselen aluksi hieman omaa ammatillista polkuani. Ohjaus ja opetustyön taivalle astuin heti ensimmäisessä työharjoittelupaikassani vuonna 1985. Aloitin silloin kotiteollisuuskouluopintoihin liittyvän työharjoittelun käsityökeskuksessa ja palasin samaan työpaikkaan heti koulusta valmistuttuani. Siitä saakka opinto- ja työpolkuni on risteillyt omalla alallani ja olen saanut kasvaa ammattiin tekemällä töitä koulutus-, ohjaus-, opetus- ja projektitehtävissä.

Tosin vanha sanonta: *”Se joka ei osaa tehdä, opettaa”*, kummitteli silloin tällöin ajatuksissani, joskus hyvin vahvasti, välillä suorastaan sormella osoittaen ja sen vuoksi halusin myös oppia ns. oikeiden töiden tekemistä. Niiden kuvittelemieni oikeiden töiden äärellä usein jouduin toteamaan, että palasin yhä uudestaan ja uudestaan takaisin työtehtäviin, joissa neuvoin ja opastin muita ihmisiä.

Työ- ja osaamiskenttäni

KUVIO 1. Työ- ja osaamiskenttäni (Immonen 2014-02-21)

Kuviossa 1 (Kuvio 1, sivulla 5) on esitetty yhteenveto työ- ja osaamiskenttästäni alkaen vuodesta 1986 ja edeten nykytilanteeseen. Työympäristöinä ovat olleet järjestöt ja 2. asteen ammatilliset oppilaitokset. Yhdistävänä tekijänä kaikelle tekemiselleni ovat olleet: opettaminen, ohjaaminen ja oppimisen tukeminen. Jokaisessa työympäristössä olen voinut hyödyntää ja kehittää omaa osaamistani sekä oppia paljon uutta.

Muotoilija kotouttajana

Elämässä ei koskaan tiedä mitä tapahtuu ja kun tapahtuu, voi löytää itsensä vaikkapa maahanmuuttajatyöstä kansainvälisessä työympäristössä. Vuodet maahanmuuttajatyössä ovat mahdollistaneet pääsyn konkreettisesti ja käytännön tilanteissa näkemään millaista kotoutumisen arki on henkilöille joiden opiskelu- ja kulttuuritaustat ovat toisenlaiset, kuin ne meillä Suomessa ovat. Välillä arkisen aherruksen äärellä mieleen on hiipinyt kysymyksiä: Mitä tekemistä kulttuurialan ammattilaisella on monikulttuurisessa työympäristössä? Onkohan tämä työura mennyt oikeaan suuntaan?

1.2 Tausta- ja lähtötilanteen kuvaus

Usein kuulee sanottavan, että kulttuurialan ammattilaisten työnkuva on laaja ja monitahoinen. Tämä pitää hyvin paikkansa myös omalla ammattiurallani, jossa viimeisimmät, reilut seitsemän vuotta olen työskennellyt monikulttuurisuuden sekä maahanmuuttajien ohjaamisen ja kouluttamisen tehtävissä. Työtä tehdessäni olen usein pohtinut, kuinka yhdistää muotoilijan ammattilaisuus ja monikulttuurisuustyö yhteen? Voisiko opetusmenetelmiä kehittää sellaisiksi, että muotoiluosaaminen tulisi niissä näkyväksi?

Omaehtoiseen kehittämistyöhön ryhtyminen on vain tuntunut ylivoimaiselta ponnistukselta arkisen aherruksen lomassa. Asian äärelle pysähtymisessä täytyy ottaa aikaa tuumailuille ja suunnittelulle, jonka oppimiseen liittyvän teoreettisen tietoperustan ja muotoilijan tuotekehitysosaamisen yhteensovittaminen vaativat. Opinnäytetyönä toteutettava matka asian äärelle yhdistää hyvällä tavalla hyödyn ja tarpeen, luoden samalla motivaation tehtävään ryhtymiselle.

Pyrin opinnäytetyössä kehittämään toiminnallisia harjoituksia luku- ja kirjoitustaidon opettamisen tueksi. Kehittämistyössä pyrin löytämään vastauksia seuraaviin kysymyksiin:

1. Kuinka soveltaa toiminnallisia menetelmiä ja kokemuksellista oppimista kotoutuvan luku- ja kirjoitustaidottoman aikuisen maahanmuuttajan kotoutumisprosessin tukemisessa?
2. Kuinka kotoutumisen ja kotouttamisen kannalta keskeisistä asioista eli kielenoppimista voidaan elävöittää visuaalisia ja toiminnallisia keinoja käyttämällä?
3. Voidaanko muotoilijan tuotekehitysosaamista hyödyntää luku- ja kirjoitustaidottomalle maahanmuuttajalle suunnattujen oppimistehtävien laadinnassa?

Menetelmäsalkku työnimenä

Nimeän opinnäytetyönä kehitettävän harjoitustehtäväkokonaisuuden lyhyesti Menetelmäsalkuksi. Nimi tulee siitä, että tavakseni on tullut kuljettaa eri aihepiireihin liittyviä aineistoja mukani luokkaan erivärisissä muovisalkuissa. Salkkuihin pakatun tiedon lokerointi helpottaa arjen sujumista. Oikeat materiaalit löytyvät helposti ja muovisalkkuja on kätevää liikutella mukana paikasta toiseen.

1.3 Muuttunut tilanne, joka vaikuttaa työn toteuttamiseen

Työskentelin vielä edellisenä syksynä luku- ja kirjoitustaidottomien maahanmuuttajien opettajana. Alkuperäinen suunnitelma harjoitusten laatimiselle oli valmistaa ne yhdessä oman opiskelijaryhmän kanssa kevään 2013 aikana. Suunnitelma kuitenkin muuttui, koska vuosien 2012–2013 vaihteessa aloitin uudessa tehtävässä maahanmuuttajien koulutus- ja ohjauspolkujen kehittämishankkeen projektipäällikkönä. Muutos toi mukanaan tilanteen, jossa minulla ei enää ollut omaa opiskelijaryhmää, jonka kanssa työskennellä vuorovaikutteisesti Menetelmäsalkun harjoitusten laadinnassa ja käytettävyyden testaamisessa.

Vertaisarviointi

Työnkuvan muuttumisesta johtuen päädyin ratkaisuun, jossa harjoitusten käytettävyyttä arvioidaan vertaisarviointina salkun valmistumisen jälkeen. Arvioinnin suorittaa kaksi maahanmuuttajien kouluttamisen äärellä päivittäin

työskentelevää henkilöä, joilla molemmilla on kokemusta luku- ja kirjoitustaidottomien ohjaamisesta ja opettamisesta.

Arvioijina toimivat:

- mavaopettaja Leena Halonen (mava = maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistava koulutus)
- ohjaaja Fatima Selimi, joka työskentelee maahanmuuttajien ohjaajana ammattioppilaitoksessa

2 TYÖN TOTEUTUKSEN KUVAUS

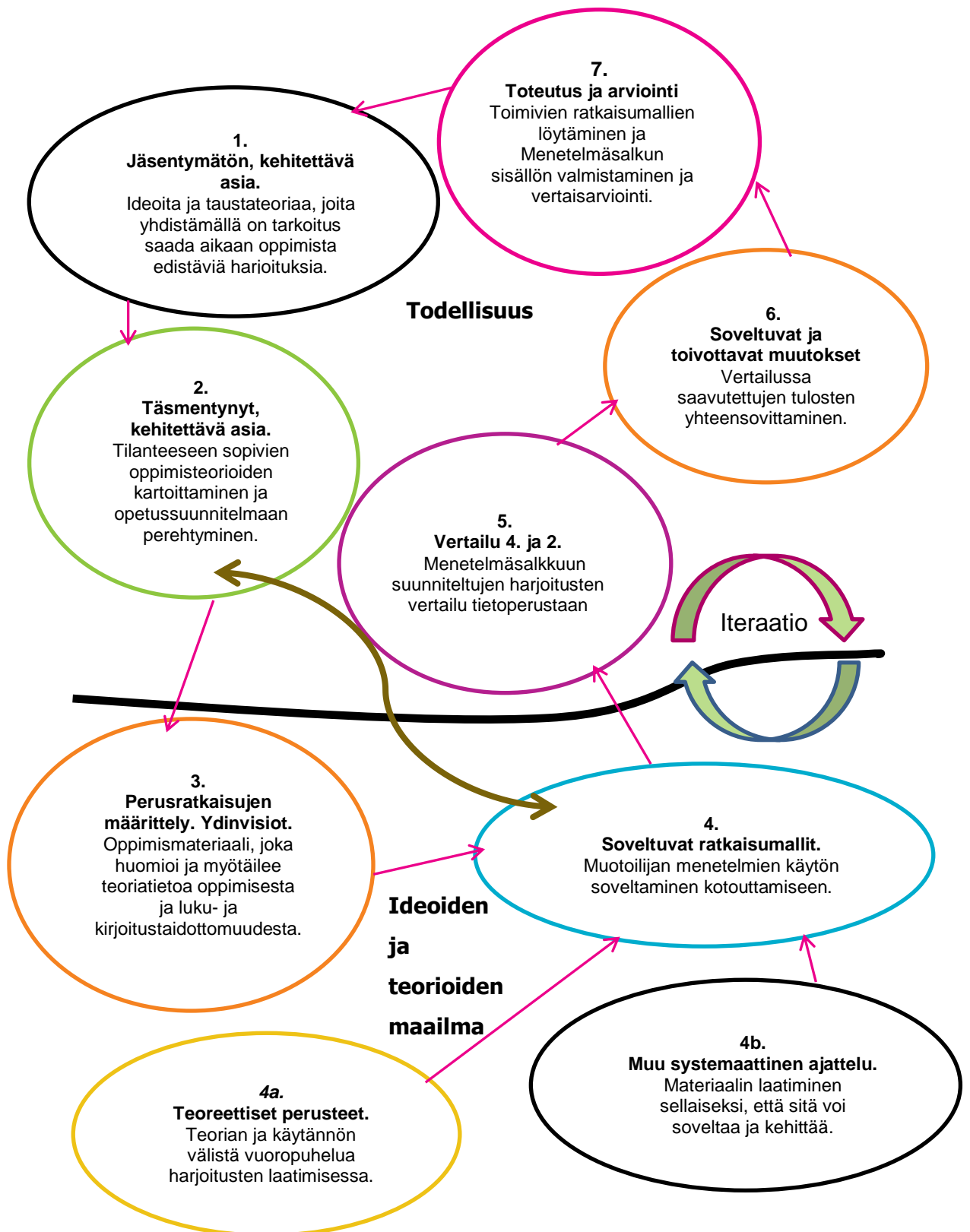
Tiedon ja taidon yhteensovittamisen toteutan kuviossa 2 (Kuvio 2, sivulla 9) esitetyn pehmeän systeemanalyysin sovelluksen mukaisesti.

Pehmeää systeemanalyysia pidetään tervetulleena metodina käytännönläheisten ja tulostavoitteisten kehittämishankkeiden tutkimustehtävissä Lähtökohtana on systeemin määrittely inhimillisen ja teknologisen maailman tavoitteellisena yhteistoimintana. Sen jälkeen valitaan järjestelmä, joka ratkaisee suunnittelijan havaitseman ongelman ja aloitetaan toimenpiteet. Määritellään valitun systeemin tavoitteet ja suoritusten mittaukset sekä suunnitellaan suoritusten ja tulosten arvioinnit. (Anttila 2006, 436–437.)

Systemisuunnittelumallin soveltaminen Menetelmäsalkun valmistuksessa

Malli jakautuu seitsemään vaiheeseen. Suunnittelutyö voidaan kuitenkin aloittaa mistä kohdasta tahansa, koska kiertäminen, edestakaisin liikkuminen ja takaisin palaaminen ovat mahdollisia. Jokainen Menetelmäsalkkuun tuleva harjoitus ja toimintamalli ns. pyörähtää pehmeän systemisuunnittelumallin läpi. Toiminta etenee liikkumalla kentällä vaiheesta toiseen, palaten välillä takaisin. Käytännössä tämä tarkoittaa, että jos teoreettiseen tietoon pohjautuva toimintamalli näyttää hyväksyttävältä, sitä arvioidaan todellisuuteen. Tai toisin päin: todellisuutta arvioidaan tietoperustaan. Tällä tavalla toimien todellisuus ja teoria muokkaavat ja kehittävät toisiaan.

Liikun pehmeän systemisuunnittelun kuviossa todellisuuden, ideoiden ja teorioiden maailmassa, kunnes päädyn ratkaisuihin, joita pidän perusteltuina.

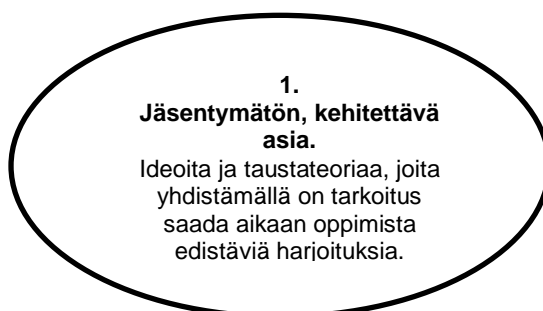
KUVIO 2. Sovellus pehmeästä systeemisuunnittelusta (Anttila 2006, 436.)
(Immonen 2013-03-02.)

3 MENETELMÄSALKUN VALMISTUSVAIHEET

Toteutan prosessin pehmeän systeemisuunnittelumallin mukaisesti ja kuvaan koko prosessin etenemisen vaiheittain, alusta loppuun tässä kappaleessa.

3.1 Alkumielikuvan luonti

Tarkoitukseni on saada aikaan oppimista edistäviä harjoituksia. Pysin muodostamaan mahdollisimman monipuolisen alkumielikuvan käyttäen apunani taustateorioita niistä oppimis- ja ohjauksäsitteistä, joiden oletetaan tukevan hyvin kotoutuvan maahanmuuttajataustaisen oppijan oppimista. Peilaan taustateorioita opetus- ja ohjaustyöstä saatuihin omiin kokemuksiin ja ajatuksiin.

KUVIO 3. Sovellus pehmeästä systeemisuunnittelusta (Anttila 2006, 436.) (Immonen 2013-12-10.)

Muutama sana opetusmenetelmistä ja -materiaaleista

Olisi hyvä jos opettaja miettisi itselleen luontevia toiminnallisen opetuksen keinoja ja keräisi sopivan työpakin opetuksensa tueksi. Kaikissa ryhmissä eivät kaikki menetelmät tietenkään toimi, mutta aktivoivien työtapojen joukosta löytyy varmasti ammennettavaa moninaisten ryhmien tarpeisiin. Suullisen kielitaidon kehittymistä edistävät menetelmät ovat erityisen tärkeitä, ja niitä olisi syytä kehittää tulevaisuudessa yhä toimivammaksi suullisen viestinnän opetusvälineiksi. (Sergejeff 2007, 93.)

Oppikirja on luku- ja kirjoitustaidottomalle maahanmuuttajalle erittäin arvokas asia, sillä se saattaa olla opiskelijan ensimmäinen oma kirja. Oppikirja tuo jämakkyyttä opiskeluun ja on aina parempi vaihtoehto kuin kymmenet tai sadat paperikopiot, jotka ovat joko kadoksissa tai epäjärjestyksessä. (Laine 2007, 157.)

Työni maahanmuuttajien kouluttamisen äärellä on näyttänyt käytännössä toteen, että luku- ja kirjoitustaidottomien aikuisten maahanmuuttajien opetuksessa

tarvitaan paljon oppimista aktivoivaa oheismateriaalia, koska oppikirjoja on saatavilla vain muutamia. Kirja ei yksistään siitä, vaan esimerkiksi eri aihepiireihin liittyviä sanastoja opeteltaessa huomaan usein kehitteleväni erilaisia vaihtoehtoja, joilla elävöittää oppimistilanteita.

Oppimismatkalle uuden ryhmän kanssa

Kun työ uuden aikuisopiskelijaryhmän kanssa alkaa, huomaan joka kerta eläväni samankaltaisissa tunnelmissa, jossa olen aloittaessani uuden romaanin lukemista tai elokuvan katsomista: Haluan saada taustatietoa siitä, keitä henkilöt ovat? Mitä he ovat elämässään tehneet? Miten eläneet, ennen päätymistään tähän tilanteeseen, joka nyt käynnistyy?

Uuden ryhmän kanssa liikkeellelähtö ei ole kuin tyhjän taulun katselua, vaan minun opettajana pitää ymmärtää ja osoittaa toiminnallani, että vaikka meillä ei ole yhteistä kieltä, meillä on useita muita taitoja ja elämäkokemusta, joita voidaan hyödyntää laatiessamme reittiä yhteiselle oppimismatkalle.

Opetuksessa käytetään hyväksi elämyksellisyyttä sekä useita oppimistyyliä. Taitojen automaattistumista helpotetaan toiston avulla ja kertaamalla opiskeltavaa ainesta eri tavoin. Erityyppisiä harjoituksia vuorotellaan, vaikka pääpaino on varsinkin alussa suullisessa kielenopiskelussa. Opetusta jäsennetään niin, että opiskelija pystyy ennakoimaan päivän kulkua. (OPH 2012, 16.)

Luku- ja kirjoitustaidottomien aikuisten maahanmuuttajia opettaessa olen pyrkinyt käyttämään samankaltaisia menetelmiä, joita olen käyttänyt tuotekehitysprosesseissa. Tämä tarkoittaa, että tekeminen ja oppiminen rakennetaan näkyväksi ja aisteilla havaittaviksi kokemuksellisten ja toiminnallisten työmenetelmien avulla.

Työskentely opittavan asian äärellä lähtee liikkeelle samankaltaisesta lähtökohdasta, jossa muotoilijana aloitan uuden tuotteen suunnittelun. Prosessi käynnistyy orastavasta ideasta, tarpeesta, asiakkaan toimeksiannosta tai asiakaskohderyhmän tarpeita kartoittavasta esityöskentelystä. Muotoilijana käytössäni on vuosien mittaan kasvaneen ammattitaidon myötä omaksutut suunnitteluntyökalut.

Työskentelyyni on kehittynyt oma tapa, ns. ”käsiäla” tulkita, kuvata ja ilmaista asioita moninaisilla, erilaisiin tilanteisiin soveltuvilla menetelmillä ja työvälineillä.

Niitä käyttämällä muotoilen esineen tai palvelun alkuideasta valmiiksi tuotteeksi. Oman työskentelyn etenemistä alkuideasta tuotteeksi voi seurata, raportoida ja arvioida koko prosessin ajan. Voin käydä asiakkaan tai oletetun asiakkaan sekä tuotteen välistä dialogia missä vaiheessa prosessin etenemistä tahansa, koska tuote on näkyvä ja aisteilla havaittava.

Tämä näkyväksi ja monilla aistikanavilla havaittavaksi tekeminen on lähtökohta, johon pyrin Menetelmäsalkun tekemisessä. Toinen lähtökohta on saada aikaan lopputulos, joka on mahdollista muuntaa ja edelleen kehittää uusien oppimistilanteiden ja opiskelijaryhmien tarpeiden mukaisiksi.

Kuvaus tavallisesta oppimistilanteesta

Kuvattu oppimistilanne tapahtuu koulutuksen ensimmäisellä viikolla. Kuvatun kaltaista harjoitusta voi käyttää oppimistilanteessa, jossa oppija ei osaa vielä ollenkaan suomen kieltä. Harjoituksen vaatimustasoa ja keskusteluharjoitusta voi helposti laajentaa ja suunnata eri aihepiireihin opintojen etenemisen mukaisesti.

Oppimistilanteen toteuttamiseen tarvitaan aikaa ja kiireettömyyden tunteen luomista. On hyvä huomioida, että äänneiden ja sanojen muodostaminen itselle ennestään vieraalla kielellä voi olla vaikea ja jännitystä aiheuttava tehtävä, erityisesti aikuiselle oppijalle.

Tässä kuvatussa oppimistilanteessa harjoitellaan persoonapronomineja (minä, sinä, hän, me, te ja he) ja kahta kysymyssanaa: Kuka? ja Keitä? Näiden avulla muodostetaan yksinkertaista keskustelua, jonka tavoitteena on saada aikaan itsensä esittelyyn liittyvää alkeistason osaamista. Oppimistilanteen tavoitteena on oppia käyttämään yksinkertaista kysymystä: Kuka sinä olet? Harjoitellen samalla, kuinka vastataan esitettyyn kysymykseen.

Luku- ja kirjoitustaidottomien opetuksessa ei harjoitella kielioppia, vaan toiminnallista kielenkäyttöä. Kielioppi ja kielen rakenteiden opiskelu alkaa vasta luku- ja kirjoitustaidon saavuttamisen jälkeen. Opettajan ei juuri kannata aloittaa harjoitusta kertomalla: ”Tänään harjoitellaan persoonapronominien käyttöä ja kysymyslauseiden muodostamista.” Suurella todennäköisyydellä yksikään ryhmästä ei ymmärrä opettajan viestiä.

Opettaja kertoo toimintaohjeet: ”Me istumme ympyrässä”, opettaja menee seisomaan paikkaan, johon opiskelijat kohta siirtyvät ja piirtää ilmaan ison

ympyrän. Ohje jatkuu: ”Ota sinun tuoli ja tule istumaan tänne”, opettaja kohottaa tuolia ja näyttää kädellään merkin: tule tänne. Opiskelijat sekä opettaja järjestäytyvät istumaan ympyrän muotoon. Opettajalla on värillisille papereille kirjoitettuja persoonamuotoja. Jokainen sana on kirjoitettu omalle paperille. Opettajalla on myös kysymyssanapaperit, joihin on kirjoitettu kysymykset: Kuka? ja Keitä?

Omassa työssäni olen havainnut, että vaikka ihminen ei vielä osaisi lukea, ovat esillä pidettävät, aihepiiriin liittyvät kirjoitetut, yksittäiset sanat hyödyksi oppimistilanteissa. Sanat piirtyvät ihmisen mieleen. Siinä vaiheessa, kun lukemisen kirjain-äännevastaavuus ja tavut alkavat hahmottua, opiskelijat usein alkavat hakea näkemälleen sanalle äännettyä muotoa. Sanojen esilläolo ja opiskelijoiden havainnointi oppimistilanteissa auttaa minua opettajana näkemään ja arvioimaan, missä vaiheessa oppiminen kulloinkin on menossa.

minä	sinä	hän
me	te	he

Kuka?	Keitä?
-------	--------

KUVIO 4. Persoonapronominit ja kysymyssanat harjoituksen toteuttamista varten (Immonen 2013-12-02.)

Harjoituksen toteutus:

Opettaja näyttää paperia, joihin on kirjoitettu: minä. Samalla hän näyttää toisella kädellä itseään ja sanoo: ”minä”. Opiskelijat toistavat perässä sanan minä ja osoittavat itseään. Seuraavaksi opettaja ottaa esille paperin, johon on kirjoitettu: sinä. Opettaja osoittaa kädellään vieressä istuvaa. Ryhmä toistaa opettajan johdolla sanoja: minä ja sinä osoittaen samalla käsillään. Seuraavaksi opettaja näyttää paperin, johon on kirjoitettu: Kuka?

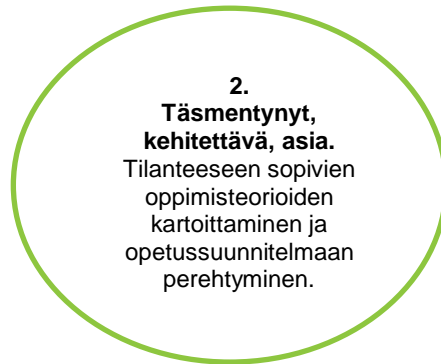
Hän sanoo vieressä istujalle hitaasti ja selkeästi artikuloiden ja kädenliikkeellä persoonamuotoa korostaen: ”Minä olen ..., kuka sinä olet?” Opettaja pyytää vieressä istuvaa vastaamaan: ”Minä olen...”

Tämän jälkeen opettaja opastaa puhujaa kääntymään seuraavaa ringissä istuvaa kohti ja sanomaan hänelle: ”Minä olen... Kuka sinä olet?” Jokainen opiskelija

toistaa vuorollaan samat lauseet. Harjoitus jatkuu samalla kaavalla ja suorittamisen aikana harjoitellaan kaikkien kuuden persoonamuodon käyttöä.

3.2 Tietoperustan rakentaminen

Kartoitan ja valikoin sopivia oppimisteorioita sekä perehdyn opetussuunnitelmaan. Tarkennan alkumielikuvaani toivotusta tuloksesta.

KUVIO 5. Sovellus pehmeästä systeemis suunnittelusta (Anttila 2006, 436.) (Immonen 2013-12-10.)

Työn tietoperusta koostuu kuvauksista sellaisista oppimis- ja ohjaukskäsitteistä, joiden oletetaan tukevan hyvin monikulttuurisen oppijan oppimista. Muodostan näistä kehyksen, joka kokoaa yhteen Menetelmäsalkun rakentamisessa tarvittavan tietoperustan.

Kuvio 6. Tietoperusta (Immonen 2014-10-03.)

Tietoperustaa, jonka tässä kohdassa muodostan, sovellan ja peilaan Menetelmäsalkun tekemisessä. Kokoan lisäksi muutamia peruskäsitteitä, jotka liittyvät luku- ja kirjoitustaidottomuuteen.

Kotoutumiseen ja luku- ja kirjoitustaidottomuuteen liittyviä peruskäsitteitä

Asian äärelle siirtyminen on helpompaa, kun kotoutumista sekä luku- ja kirjoitustaitottomuutta avataan muutaman peruskäsitteen avulla.

Kotoutuminen

Kotoutuminen uuteen yhteiskuntaan tarkoittaa asettumista uuteen maahan ja kulttuuriin sekä uusien toimintatapojen omaksumista. Asettuminen vie oman aikansa, jopa saman perheen jäsenet kotoutuvat eri tahtiin. Kotoutuminen tarkoittaa sitä, että maahanmuuttaja sopeutuu suomalaiseen yhteiskuntaan ja omaksuu uusia tietoja, taitoja ja toimintatapoja, jotka auttavat häntä osallistumaan aktiivisesti uuden kotimaansa elämänmenoon. Toiset maahanmuuttajista kotoutuvat helposti, toiset tarvitsevat sopeutumiseen enemmän aikaa ja tukipalveluita eli kotouttamistoimia. Suomen tai ruotsin kielen taito ja tieto suomalaisesta yhteiskunnasta ovat kotoutumisen tärkeitä edellytyksiä. (Kotoutuminen 2014.)

Kotouttaminen

Kotouttaminen on osa monen viranomaisen työtä valtiolla ja kunnissa. Viranomaisten kotouttamistoimien tavoite on, että Suomeen muuttanut henkilö tuntee yhteiskunnalliset oikeutensa ja velvollisuutensa ja tuntee olevansa suomalaisen yhteiskunnan tervetullut jäsen. (Kotoutuminen 2014.)

Primaarilukutaidoton

Oppija ei osaa lukea tai kirjoittaa millään kielellä eikä hänellä tavallisesti ole koulutaustaa. Primaarilukutaidoton voi tulla joko kirjallisesta kulttuurista tai suullisen tiedon jakamisen kulttuurista, jossa ei ole kirjoitettua kieltä tai jonka kirjoitettu kieli on vasta hiljattain muodostunut. (OPH 2012, 13.)

Sekundaarilukutaitoinen

Oppija osaa lukea muulla kuin latinalaisella kirjaimistolla.

Sekundaarilukutaitoisten koulutausta voi vaihdella. Samoin lukutaito oppijan omalla äidinkielellä tai jollain muulla kielellä voi vaihdella mekaanisen ja funktionaalisen taidon välillä. (OPH 2012, 13.)

Semilukutaitoinen

Oppijalla on jonkin verran kirjallista taitoa latinalaisella kirjaimistolla.

Semilukutaitoinen on mahdollisesti käynyt koulua muutaman vuoden tai oppinut lukutaitoa muulla tavoin joko kotimaassaan tai Suomessa.

Opiskeluvälmiudet ovat kuitenkin usein puutteelliset.

(OPH 2012, 13.)

Luku- ja kirjoitustaidoton oppija

Ihmisiltä, jotka eivät ole olleet tekemisissä luku- ja kirjoitustaidottomien maahanmuuttajien kanssa kuulee usein kysymyksiä: Mitä te oppitunnilla teette? Miten voi opettaa, jos ei ole yhteistä kieltä? Millä kielellä te opiskelette? Onko luokassa tulkkeja? Hyviä kysymyksiä, joita varmasti jokainen maahanmuuttajatyöhön ryhtyvä joutuu myös itse miettimään työuransa alussa.

Työskentelyn alkuaikoina heräsi viikonlopun tai lyhyiden lomien jälkeen ihmetys: ”Miten voi olla mahdollista, että opiskelijat eivät muista juuri mitään edellisellä viikolla opituista asioista?” Asiaan on olemassa yksinkertainen selitys, työmuistin heikkous.

Monilla luku- ja kirjoitustaidottomilla aikuisilla saattaa olla huono operatiivinen muisti. Tämä johtuu useimmiten muistitoimintojen harjaantumattomuudesta ja koulutusmahdollisuuksien puutteesta. Työmuistin laajentaminen, mieleen painaminen ja palauttaminen kehittyvät tietoisella harjoittelulla.

(Krooks-Sorri 2007, 20.)

Kotimaassaan vaille koulutusta jääneiltä maahanmuuttajilta ei voida odottaa opiskelussaan sellaista taitojen hallintaa, jotka yleensä kehittyvät vasta koulunkäynnin myötä. Jokaisella ihmisellä on kuitenkin kokemusta oppimisesta, vaikkei hän olisi käynyt koulua. Yleisesti voidaan sanoa, että aikuinen luku- ja kirjoitustaidoton on oppijana toiminnallinen eikä ole tottunut teoreettiseen

opiskeluun. Opetusmenetelmien valinnassa tulisikin painottaa toimintaan, tekemiseen ja elämykseen perustuvaa oppimista. (Krooks-Sorri 2007, 15.)

Toiminnasta oppiminen

Vaikuttaa siltä, että juuri tekeminen on tärkeä keino opetuksen konkretisoinnissa ryhmissä, jossa eripuolilta maailmaa tulleet aikuiset ihmiset opiskelevat yhdessä. Tekemällä oppiminen eli toiminnasta oppiminen (learning by doing, learning by action, action learning) on ehkä ensimmäinen ihmisten välinen oppimismenetelmä ja se on yhä pienen lapsen perusoppimismenetelmä. Menetelmän ajatuksena on: "Ota mallia ja tee perässä tai tee kokeilemalla yrityksen ja erehdyksen kautta." (Vuorinen 2001, 179.)

Tekemällä oppiminen voi rakentua myös sosiaalisesti tapahtumaksi, joka tukee useiden työn teon kannalta tärkeiden valmiuksien oppimista. Samalla kun kokeillaan, harjoitellaan, osallistutaan, myös tutustutaan ja eletään juuri sitä todellisuutta, johon oppimisen tavoite kohdistuu. Konkreettisuuden teho perustuu oppijan omiin kokemuksiin ja tekemisestään (oppimisestaan) saamaan välittömään palautteeseen. Konkreettinen toiminnallisuus on usein ylivertainen opetusmenetelmä, kun oppimistavoitteina ovat taitojen hankkiminen tai asenteisiin vaikuttaminen. (Vuorinen 2001, 180.)

Oppimiskäsitys

Aikuisten maahanmuuttajien luku- ja kirjoitustaidon koulutuksen opetussuunnitelman perusteet pohjautuvat sosiokonstruktivistiseen oppimiskäsitykseen. Sen mukaan oppiminen on seurausta opiskelijan aktiivisesta ja tavoitteellisesta toiminnasta, jossa uusi opittava asia liitetään jo opittuun, ja opiskelu on yhdessä tekemistä. Opettajan tulee ottaa huomioon opiskelijoiden yksilölliset erot. Se mitä opitaan, riippuu yksilön aikaisemmasta tiedosta ja hänen käyttämistään strategioista. Oppiminen on sidoksissa siihen toimintaan, tilanteeseen ja kulttuuriin, jossa se tapahtuu. (OPH 2012, 15.)

Oma koulutukseni ja opetustyön arki ovat osoittaneet, että tiedon siirtymisen haaste vaikuttaa hyvin paljon opetuksen suunnitteluun, jotta luku- ja kirjoitustaidottomien maahanmuuttajien oppimisessa tieto siirtyisi toiminnan tasolle. Oppiminen on aina tilanne- ja kulttuurisidonnaista. Siihen vaikuttaa paljon paikka ja ympäristö, jossa oppiminen tapahtuu. Oppiminen liittyy läheisesti siihen toimintaan, ympäristöön ja kulttuuriin, jossa tietoa käytetään. Näitä kulttuureita

voivat olla koulut, työpaikat, harrastusryhmät jne. Käytännön työ on usein osoittanut, että oppimisen tilanne- ja kulttuurisidonnaisuudella on oppimisprosessin näkökulmasta katsottuna sekä hyöty- että haittavaikutuksia. Luokkahuoneessa opittu tieto ei useastikaan siirry käytännön toiminnan tasolle. Tästä esimerkkinä ovat kokemukset suuntien (ilmansuunnat ja reitin neuvominen) oppimistilanteista: Luokassa on helppoa harjoitella lauseita: ”Käännä oikealle.” ”Kävele eteenpäin ja katso ylöspäin.” jne. Kun samaa asiaa siirrytään harjoittelemaan muualle, kuin oppilaitosympäristöön harjoitus vaikeutuu huomattavasti. Luultavasti asialle on löydettävissä luonnollinen selitys siitä, että ihminen alkaa nopeasti päätellä asioita tilannesidonnaisesti. Hän kenties ajattelee: luokanovi on oikealla puolella, ikkunat ovat vasemmalla, taulu on edessä, katto on ylhäällä jne. Kun paikka vaihtuu ja samaa asiaa harjoitellaan uudestaan, esimerkiksi kaupungilla, vaikuttaa siltä, että oppiminen täytyy käynnistellä uudestaan alkuun.

Konstruktivistinen oppimisenäkemys

Menetelmäsalkun laatimisen taustateorianäkökulmasta vaikuttaa konstruktivistinen oppimisenäkemys.

Konstruktivistisen oppimisenäkemys korostaa ihmisen oppimistapahtuman yksilöllisyyttä. Oppimiseen vaikuttaa oleellisesti se, miten ihminen näkee ja kokee uudet asiat. Ihminen rakentaa ymmärrystään valikoimalla ja vertaamalla uusia havaintoja sekä kokemuksia aiempaan tietoonsa.

Konstruktivistisen oppimiskäsityksen mukaan opettaja on oppimisprosessin ohjaaja sekä oman asiantuntemuksensa avulla oppimistilanteiden rakentaja. Opettajan tehtävänä on tukea ja ohjata oppijaa hänen omissa pyrkimyksissään tulkita ja käsitellä uutta tietoa. Tehtävä on silloin onnistunut kun oppija löytää motivaation ja halun oppimiselle.

Se, kuinka konstruktivistisen oppimiskäsityksen soveltaminen onnistuu, riippuu oleellisesti siitä, miten opettaja hahmottaa tehtävänsä. Osaako tai rohkeneeko hän astua perinteisestä opettajan roolista ohjaajan ja valmentajan rooliin? Oppimiskäsityksen soveltaminen on myös sidoksissa opettajan tietoihin, taitoihin sekä luovaan joustavuuteen käsitellä opettamaansa asiaa.

Konstruktivistisessa oppimiskäsityksessä korostuu oppiminen, ei opettaminen. Tästä johtuen oppiminen on oppijakeskeistä. (Rauste – von Wright 1994, 122-134.)

Skeemat

Konstruktivistisessa oppimiskäsityksessä puhutaan skeeman käsitteestä. Skeema on yleisluonteinen ajattelumalli ja lähestymistapa, joka muuttuu jatkuvasti kokemusten karttuessa ja tietomäärän kasvaessa.

Skeemat ovat monitasoisia ja ne muodostavat monisyisiä hierarkkisia rakenteita. Kun oppija tulee uuteen tilanteeseen, hän pyrkii tulkitsemaan sitä aikaisempien kokemustensa perusteella. Uuden tilanteen informaatio aktivoi hänen skeemojaan.

Ihmisen skeemat rakentuvat hyvin monella tasolla ja ne voivat muuttua ihmisen tunteiden ja mielen tilanteiden mukaan. Ihminen käsittelee uutta tietoa sen tiedon ja kokemuksen varassa, joka hänellä on ennestään olemassa. Hän ikään kuin hahmottelee ja jäsentee mielessään kartan, jonka avulla hän suunnistaa ja selvittää reitin niiden asioiden, tapahtumien ja tunteiden maastossa jotka liittyvät mielenyhtyminä asiaan joka on käsiteltävänä. Tämän kartan avulla hän etenee määränpäästä toiseen. (Rauste - von Wright 1994, 23-26.)

Kokemuksellinen oppiminen

Oma opettamisen arki on usein näyttänyt toteen, että pelkkä toiminta ja kokemusten saaminen ei vielä takaa oppimista. Kokemuksissa täytyy olla mukana tiedollinen näkökulma, sillä kaikista kokemuksista ei opita. Tämä seikka korostaa opettajan vastuullisuutta ja asettaa ammattitaidon kovalle koetukselle luku- ja kirjoitustaidottoman oppijan oppimistulosten seurannassa ja arvioinnissa.

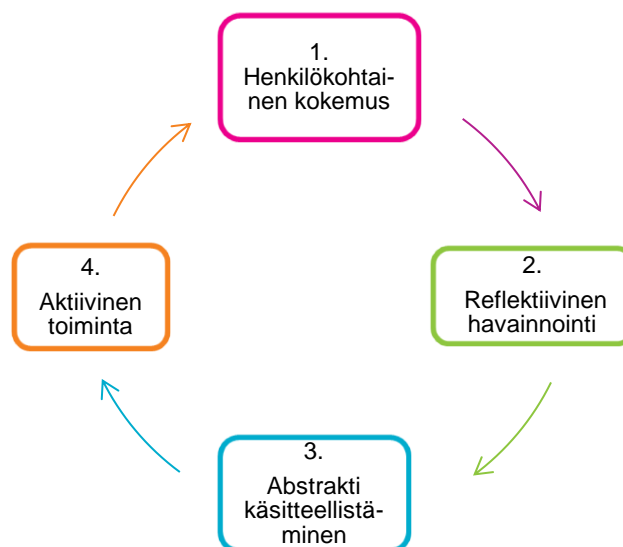
Oppija tuo oppimiseen mukanaan omat kokemuksensa, jotka parhaimmillaan monipuolistavat oppimisen kohteena olevaa asiaa. Nämä kokemukset voidaan jakaa oppimistilanteissa muiden kanssa. Pelkkä kokemusten vaihto ei silti takaa oppimista, vaan se saattaa jäädä pinnalliseksi ilman asioiden käsittelyä ja liittämistä opittavana olevaan asiayhteyteen. Ilman tätä tietoista asioiden käsittelyä, on

vaarana että kokemukset korvaavat syvällisemmän pohdinnan ja teorian ymmärtämisen. (Rauste – von Wright 1994, 140-143.)

Oppiminen siis tapahtuu ihmisen omista kokemuksista ja voimavaroista käsin. Ihminen antaa kokemuksilleen merkityksiä. Hän elää suhteessa ympäröivään maailmaan, josta hän saa uusia kokemuksia ja mahdollisuuksia. Menneisyydestä muodostuneet kokemukset ovat peilejä, joita tarkastelemalla kasvu ja muutos voi tapahtua.

Kokemuksellisen oppimisen mallia ovat tutkineet ja kehittäneet monet tutkijat esimerkiksi David Kolb. Hän esitti oppimisen nelivaiheisen syklin, jossa kokemus luo pohjan refleктоivalle havainnoinnille.

Ensimmäinen vaihe on konkreettinen kokeminen, jossa henkilökohtaiset kokemukset, tunteet ja taiteellinen orientaatio ovat etualalla. Toinen vaihe on refleктоiva havainnointi, joka keskittyy elämysten kokemiseen ja tilanteiden monipuoliseen pohdiskeluun. Kolmas vaihe on abstrakti käsitteellistäminen, jolle on ominaista systemaattinen ajattelu ja ongelman ratkaisu. Neljäs vaihe on aktiivinen toiminta, jossa korostuu käytännön toiminta ja ihmisiin, tilanteisiin sekä ympäristöön vaikuttaminen. (Kolb 1984, 68.)

KUVIO 7. Sovellus Kolbin kokemuksellisen oppimisen mallista. (Kolb 1984, 42.) (Immonen 2013-10-06.)

Maahanmuuttajaryhmän ohjaus

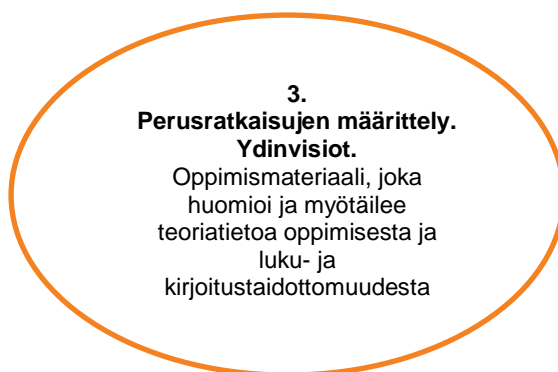
Suomalaisessa ohjausalan koulutuksessa on sovellettu amerikkalaista mallia monikulttuurisesta ohjauksesta. Tämän mallin mukaan kulttuurisesti pätevän ohjaajan ominaisuuksia ovat: monikulttuurinen tietoisuus, kulttuurierojen tuntemus ja monikulttuuriset ohjaukikäytänteet. Lisäksi ohjaajan tulee tuntea etnisten vähemmistöjen yhteiskunnallisen aseman merkitys heidän kotoutumiselleen. (Taajamo & Puukari 2007, 50–53.)

Koko luku- ja kirjoitustaidon opetus voidaan nähdä kokonaisvaltaisena ohjauksellisena prosessina, jossa ohjausta toteutetaan päivittäin luokkaopetukseen integroituna. Toisaalta on tärkeää, että ohjausta voidaan järjestää myös henkilökohtaisina keskusteluina tai pienryhmissä tai tulkin avustuksella. Ilmapiirin tulee olla aidosti toista kunnioittava ja luottamuksellinen, jotta ohjattavan on turvallista avautua ja ottaa puheeksi itseä askarruttavia asioita. Ohjaajan tehtävänä on luoda tällainen ilmapiiri. Rauhallinen ja viihtyisä ohjausympäristö on myös tärkeä osa onnistunutta ohjausta. (Koivumäki 2007, 149–150.)

Edellä kerrotusta päätellen ohjaaja ja ohjattava tarkastelevat yhdessä sitä todellisuutta missä ohjattava elää. Kotoutumisvaiheessa olevan maahanmuuttajan ohjaajalla onkin tästä johtuen suuri haaste auttaa ohjattavaa hahmottamaan asioita ja ympäristöään uudella tavalla.

3.3 Ydinvisiot

Määrittelyn systeemin perustoiminnot, eli mallit, jotka oletettavasti soveltuvat Menetelmäsalkun tehtävien valmistukseen. Tavoitteena on saada aikaan oppimismateriaali, joka huomioi ja myötäilee teorian tietoa.

KUVIO 8. Sovellus pehmeästä systeemis suunnittelusta (Anttila 2006, 436.) (Immonen 2013-12-10.)

Menetelmäsalkku sisältää harjoituksia, joiden tarkoitus on rikastuttaa, elävöittää sekä keventää oppimisen ja opettamisen taakkaa.

Salkun sisällön rakentaminen perustuu tieto- ja teoriapohjaan maahanmuuttajista, kotoutumisesta, kotouttamisesta sekä erilaisista toiminnallisuuteen ohjaavista menetelmistä. edellisten lisäksi opinnäytetyössä hyödynnetään tietoa maahanmuuttajien opetukseen soveltuvista oppimiskäsityksistä sekä maahanmuuttajaryhmän ohjaamisesta.

Rajaan työn Opetushallituksen hyväksymän *Aikuisten maahanmuuttajien luku- ja kirjoitustaidon koulutuksen opetussuunnitelman perusteiden* (OPH 2012) osaan: 6.2 Suomen kieli ja viestintätaidot, kohtaan: 6.2.1 Sanasto ja aihepiirit. Valitsen aihepiiriksi tavallisimmat verbit.

Suomen kielessä on runsaasti tekemistä ilmaisevia sanoja, joiden hallitseminen on tärkeä perusta kielen ja sen rakenteiden ymmärtämiselle (OPH 2012, 22). Oma kokemus on antanut viitteitä sille, että verbien opiskelusta kannattaa muodostaa jatkuva prosessi luku- ja kirjoitustaidottomien koulutuksen sisälle. Tällainen toimintatapa vaikuttaa olevan opiskelijoille miellyttävä ja motivoiva ja se myös tuottaa hyviä oppimistuloksia.

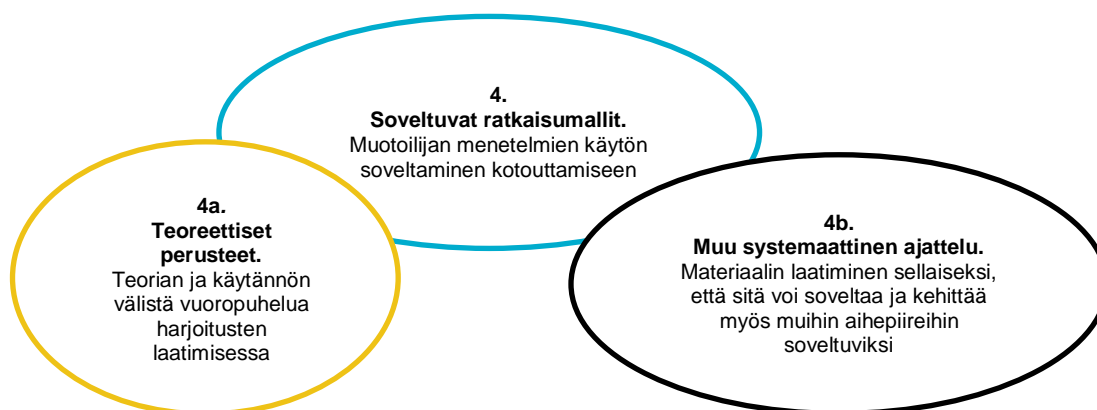
Opinnäytetyön tekoprosessi on kaksiosainen: ensimmäiseen osaan kokoan taustalla vaikuttavaa teoritietoa. toisessa osassa valmistan Menetelmäsalkun, jota voidaan käyttää ja edelleen kehittää luku- ja kirjoitustaidottomien maahanmuuttajien oppimisen välineenä.

3.4 Vuoropuhelua teorian ja käytännön välillä

Tässä vaiheessa muotoilijan välineosaaminen astuu mukaan. Määrittelen tekniikat ja toimintamallit, joita sovellan Menetelmäsalkun harjoituksissa. Tässä vaiheessa teen ratkaisuja sillä osaamisella ja ammattitaidolla, joka on kertynyt kulttuurialan ammattilaiseksi kasvun taipaleella.

Käyn teorian ja muotoiluosaamisen välistä vuoropuhelua harjoitusten laadinnassa. Peilaan teorioita tavoiteltavina oleviin harjoituksiin. Hankin välineitä ja materiaaleja, joiden avulla käynnistän Menetelmäsalkun valmistamisen. Pysin

laatimaan harjoitukset sellaisiksi, että niitä voi soveltaa ja kehittää myös muihin aihepiireihin soveltuviksi.

KUVIO 9. Sovellus pehmeästä systeemis suunnittelusta (Anttila 2006, 436.) (Immonen 2013-12-10.)

Prosessi käynnistyi luku- ja kirjoitustaidottomille suunnattujen oppikirjoja sekä vuosien mittaan itse tehtyjä harjoituksia ja tehtäväpapereita selailemalla. Siinä samalla miettien, mikä toimi ja mikä ei toiminut?

Käytännön työ luku- ja kirjoitustaidottomien maahanmuuttajien opettamisen äärellä on vahvistanut omaa näkemystä siitä, että käsillä tekemiseen ja toiminnallisuuteen liittyvät oppimistilanteet tuottavat onnistuneita oppimistuloksia. Mutta mistä otetaan aikaa harjoitusten suunnitteluun? Olisiko jostain saatavana ns. aarrearkku, josta voisi ammentaa valmiita harjoituksia ja soveltaa niitä opettamisen arkeen? Mistä saadaan harjoituksia ja tekemistä, joiden avulla oppijalle jää muistijälkiä opitusta sekä itse tehtyjä ja koettuja asioita? Mihinkään edellä esitettyyn kysymykseen ei löydy valmiita vastauksia. On siis tehtävä ja toimittava itse.

Menetelmäsalkun sisältö

Opinnäytetyön konkreettinen tuotos, Menetelmäsalkku koostuu yhteensä seitsemästä harjoituksesta, joita sovellan opetussuunnitelmassa määriteltyjen kielen oppimiseen liittyvien tavoitteiden mukaisesti. Harjoitukset pohjautuvat erilaisiin luoviin menetelmiin ja kädentaitoihin. Harjoitusten perimmäisinä tavoitteina on aktivoida ja rohkaista käyttämään suomen kieltä. Jokaisen harjoituksen valintaan on vaikuttanut harjoituksen muunneltavuus, ymmärrettävyys ja selkeys.

Menetelmäsalkun avulla on tarkoitus kehittää jo olemassa olevaa toimintaa. Muotoilijana ajattelen, että kehittäminen on prosessi, joka sisältää erilaisia toisiinsa liittyviä kokonaisuuksia. Ennen liikkeellelähtöä on kehittämiselle löydettävä selkeä perustelu sekä mietittävä miksi jotain on kehitettävä ja mitkä ovat kehittämisen tavoitteet?

Määrittelen tavoitteet harjoituskohtaisesti. Tavoitteiden lisäksi määrittelen jokaisen harjoituksen kohdalla tarvittavat välineet ja ohjeet. Pysin kuvailemaan ohjeet mahdollisimman selkeästi. Esitän lisäksi soveltamisvinkkejä harjoitusten toteuttamiselle.

KUVIO 10. Menetelmäsalkun harjoitusten ohjeistus (Immonen 2013-08-06.)

Menetelmäsalkun käyttö opetustilanteissa

Menetelmäsalkku koostuu toiminnallisista harjoituksista, jotka suunnittelen sellaisiksi, että opettaja voi valmistella ja toteuttaa ne opiskelijaryhmänsä kanssa. Tarkoitus on, että opettaja ei laadi valmiita tehtävälomakkeita, joita käyttämällä työskennellään ns. ”perinteisen kaavan mukaan” opettajajohtoisesti, vaan koko prosessi toteutetaan alusta loppuun vuorovaikutteisesti opiskelijoiden kanssa.

Opettajan olisi ymmärrettävä opiskelijoiden lähtötilanne ja varmistettava opittavien asioiden osaamista jatkuvasti eri oppimistyyliä hyödyntäen. Tiedonsiirtoon perustuvaa opetustapaa olisi kuitenkin tietoisesti vältettävä, vaikka monen opiskelijan mielestä se tuntuu oikealta tavalta oppia. (Krook-Sorri 2007, 24.)

Teatterinukke mukana oppimisessa

Omaan työ- ja koulutushistoriaani liittyy nukketeatteritaiteeseen perehtymistä, teatterinukkien tekemistä ja nukentekemisen kouluttamista. Työskennellessäni monikulttuurisissa ryhmissä olen useasti havainnut, että kotoutumisvaiheessa oleva oppija, myös aikuinen oppija, puhuu rohkeammin ja monisanaisemmin nukken tai jonkin muun esineen välityksellä, kuin suoraan oman persoonansa kautta. Joskus esineeksi riittää pelkkä lankakerä tai pieni pehmolelu.

Menetelmäsalkkuun sisältyy yksinkertaisen käsinuken valmistaminen ja sen käyttöönotto oppimistilanteissa.

Valokuvat ja valokuvaus

Kotoutumiskoulutuksen arjessa on hyvin tavallista, että opiskelijalla on tarve näyttää opettajalle omasta lähipiiristä otettuja kuvia ja kertoa niiden avulla omasta elämästään. Kuvat ovat usein pieneltä ruudulta näytettyjä otoksia, joista ei useinkaan erota yksityiskohtia. Kuvanottajalle ne kuitenkin ovat isoja ja merkittäviä asioita sekä ylpeydenaiheita, joita halutaan jakaa. Entäpä jos tämän tarpeen kuvien ottamiselle ja kuvien kautta puhumiselle toisi mukaan oppimistilanteisiin?

Kuvanlukeminen on kulttuurisidonnainen taito, eikä niukassa tai erilaisessa kuvamaailmassa elänyt osaa tulkita meidän kulttuurimme runsasta kuvamateriaalia samoin kuin me. Siksi opetuksen yhteydessä käytettäviä kuvia on hyvä ensin tutkia ja miettiä, mitä ne esittävät ja mitä niillä halutaan kertoa. (Sergejeff 2007, 89.)

Sisällytän Menetelmäsalkkuun kameran käyttämistä ja harjoituksia, jotka toteutetaan opiskelijan ottamien kuvien avulla. Oppitunnilla kuvia katsotaan ja niissä olevia yksityiskohtia tutkitaan sekä tulkitaan.

Pelaaminen

Erilaisten pelien pelaaminen keventää pitkien koulupäivien kulkua erityisesti silloin, kun ote uuden oppimiseen alkaa herpaantua. Kauppojen tarjoamista pelivalikoimista luku- ja kirjoitustaidottomille sopivia pelejä ovat erilaiset, muisti-, ja arjentaitoja kehittävät, esikouluikäisille suunnitellut pelit. Ne ovat toimivia ja innostavia, mutta usein pelien visuaalinen ilme puhuttelee paremmin kohderyhmäänsä, eli lapsia, ei niinkään aikuisopiskelijoita.

Käytäntö on osoittanut, että lähes jokaisesta opiskelijaryhmästä löytyy muutamia opiskelijoita, jotka toteavat jossain vaiheessa suunnilleen näin: ”Opettaja, tämä ei päiväkotia, lapsi leikkii.” Tällaisia lauseita on helppoa tulkita jonkinasteisena loukkaantumisena tai hämmentymisinä sitä kohtaan, että opettaja on ehkä arvioinut kohderyhmänsä väärin ja sortunut käyttämään liian lapsellisia menetelmiä tai välineitä.

Laadin Menetelmäsalkkuun oppimispelin, joka yhdistää noppa- ja muistipelin pelaamisen ideoita.

Menetelmäsalkkuun tulevien harjoitusten nimeäminen

Taulukossa 1 on esitetty seitsemän yksittäistä harjoitusta. Taulukossa harjoitukset on nimetty ja ne on eroteltu toisistaan väri- ja kirjainkoodeilla. Sama kirjain- ja värikoodausjärjestelmä jatkuu Menetelmäsalkussa. Se helpottaa harjoitusten ja ohjeiden kohdistamista.

TAULUKKO 1. Menetelmäsalkun osioiden nimet

Kirjainkoodi	Harjoituksen nimi
A	Kameran käyttö
B	Käsinuken tekeminen
C	Sanelut
D	Verbit ja persoonapronominit
E	Omat kuvat oppimisen tukena
F	Kaupassakäynnin kuvaaminen
G	Verbipeli

Kuvaukset harjoituksista

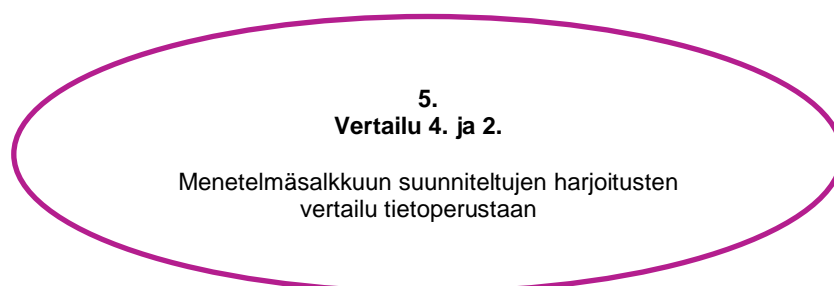
Taulukossa 2 kuvailen harjoitusten sisällöt (Taulukko 2, sivulla 27). Taulukossa esitetty järjestys ei ole sidoksissa harjoitusten toteuttamisjärjestykseen.

TAULUKKO 2. Kuvaukset harjoituksista

Harjoitus	Kuvaus harjoituksesta
A Kameran käyttö	<ul style="list-style-type: none"> • harjoitellaan kamerankäyttöä • valokuvataan oppilaitosympäristössä • harjoitellaan kuvien siirtämistä tietokoneelle • valokuvataan ihmisiä ja heidän tekemiään asioita (tavallisimpia verbejä): istua, seisoa, lukea, kävellä, nukkua, puhua jne. • keskustellaan otetuista kuvista
B Käsinuken tekeminen	<ul style="list-style-type: none"> • valmistetaan käsinuket • nukkien avulla harjoitellaan verbienkäyttöä
C Sanelut	<ul style="list-style-type: none"> • sanelukirjoitus • käytetään käsinukkeja apuna verbien esittämisessä
D Verbit ja persoonapronomit	<ul style="list-style-type: none"> • verbisanastoa käytetään yksinkertaisen lauseiden muodostamisessa • käsinuket toimivat harjoituksessa apuvälineinä
E Omat kuvat oppimisen tukena	<ul style="list-style-type: none"> • jokainen opiskelija saa vuorollaan kameran kotikäyttöön valokuvatakseen itselleen tärkeitä asioita • valokuvat tulostetaan ja esitellään ryhmälle • valokuvista kootaan luokanseinälle kuvakokoelma • valokuvakokoelmaa käytetään erilaisissa oppimistilanteissa
F Kaupassakäynnin kuvaaminen	<ul style="list-style-type: none"> • yhteiskuntaan ja se toimintaympäristöihin tutustumisen teemana on tässä kaupassakäynti • opiskelijat valokuvaavat kaupassakäyntitapahtuman alkaen ostoskärryjen irrottamisesta ja päättyen tavaroiden pakkaamiseen ja kaupasta poistumiseen • valokuvien avulla harjoitellaan verbejä: ottaa, antaa, valita, sovittaa, punnita, maksaa jne.
G Verbipeli	<ul style="list-style-type: none"> • peli on kortti- ja noppapeli • valmistusohjeet ja pelisäännöt ovat menetelmäsalkussa

3.5 Harjoitusten tarkastelu käytäntöä ja teoriaa yhdistävinä kokonaisuuksina

Prosessi on tuottanut edetessään ideoita ja ajatuksia tehtävien sisällöistä. Ennen kuin prosessi etenee salkun sisällön tuottamisen asteelle, pysähdyn tuumailemaan ja arvioimaan salkun osioita. Vertailuvaiheessa peilaan salkun osioita opetussuunnitelmassa esitettyihin tavoitteisiin. Tässä vaiheessa harjoitusluonnokset siirtyvät todellisuuteen ideoiden ja teorioiden maailmasta. Tarkastelen niitä käytäntöä ja teoriaa yhdistävinä kokonaisuuksina.

KUVIO 11. Sovellus pehmeästä systeemisuunnittelusta (Anttila 2006, 436.) (Immonen 2013-09-06.)

Vertailun avulla pyrin saavuttamaan konkreettisia, opetussuunnitelman tavoitteiden ohjeistamia tuloksia. Taulukkoon 3 kokosin opetussuunnitelman perusteissa (OPH 2012) kuvattuja tavoitteita sekä Menetelmäsalkun harjoituksia yhteen. Taulukkoon on merkitty rastit niihin kohtiin, joissa oletan menetelmäsalkun harjoitusten vastaavan opetussuunnitelmaan kirjoitettuja osaamisen tavoitteita.

TAULUKKO 3. Analyysi opetussuunnitelman tavoitteiden toteutumisesta Menetelmäsalkun harjoituksissa

OPS	Menetelmäsalkun osiot						
	A	B	C	D	E	F	G
Sanasto ja aihepiirit	x	x	x	x	x	x	x
Henkilökohtainen elämä		x			x		
Liikkuminen ja asiointi	x					x	
Persoonat	x	x	x	x		x	x
Tutuissa viestintätilanteissa esiintyvää perussanastoa ja rakenteita	x	x	x	x	x	x	x
Tavallisimmat verbit	x	x	x	x	x	x	x
	5	5	4	4	4	5	4

Taulukossa 4 vertaan Menetelmäsalkun harjoituksia kuvauksiin maahanmuuttoon liittyvistä käsitteistä sekä teemaan soveltuvista oppimis- ja ohjausteorioista.

TAULUKKO 4. Menetelmäsalkun harjoitusten vertaaminen käsitteisiin ja teorioihin

Kuvauksia maahanmuuttoon liittyvistä käsitteistä sekä teemaan soveltuvista oppimis- ja ohjausteorioista	Avainlauseita, jotka kuvaavat käsitettä tai teoriaa.	Menetelmäsalkun harjoitukset						
		A	B	C	D	E	F	G
Kotoutuminen	Uuteen yhteiskuntaan asettuminen ja sen toimintatapojen oppiminen	x	x	x	x	x	x	x
Toiminnasta oppiminen	Oppimista, joka tapahtuu tekemällä ja kokeilemalla	x	x	x	x	x	x	x
Kokemuksellinen oppiminen	Aikaisempaa osaamista hyödyntävää oppimista		x			x	x	
Maahanmuuttajaryhmän ohjaaminen	Opiskelijaryhmässä tapahtuvaa yhteistä ohjaamista	x	x	x	x	x	x	x
Konstruktivistinen oppimisnäkemys	Aikaisempia kokemuksia hyödyntävää oppimista		x	x		x	x	x
		3	5	4	3	5	5	4

Taulukoiden 3 ja 4 alimmilla riveillä on nähtävissä, kuinka monta rastimerkintää kukin tehtävä sai. Merkintöjen määrä ei kerro eikä mittaa harjoitusten laatua tai vaikuttavuutta, vaan harjoitusten tarkoituksena on täydentää toisiaan onnistuneiden oppimistulosten saavuttamisessa. Merkinnät kuvastavat, mihin opiskelusuunnitelmassa kerrotun käsitteen tai teorian osa-alueeseen Menetelmäsalkun harjoitukset painottuvat.

3.6 Muutostarpeiden pohdinta

Teen havaintoja vertailussa saavutettujen tulosten yhteensovittamiseksi. Tämä toteutuu suureksi osaksi yhtä aikaa vaiheen 5 kanssa. Pohdin muutoksen tarvetta lähinnä menetelmäsalkkuun tulevien harjoitusten rakenteen ja ohjeistamisen kannalta. Esimerkiksi: ovatko kuvat ja ohjeet riittävän selkeät ja informatiiviset?

KUVIO 12. Sovellus pehmeästä systeemis suunnittelusta (Anttila 2006, 436.) (Immonen 2013-12-10.)

Ulkoasu ja käytettävyys

Taustateorioita on tutkittu, tarve uusille tavoille tuottaa mielekästä oppimista on havaittu ja ideoita ja teoriaa on pyöritelty pehmeän systeemis suunnittelun myllyssä. Menetelmäsalkun ulkoasun ja käytettävyyden muotoilu käynnistyy tarpeen ja hyödyn välisellä vuoropuhelulla. Liikkeellelähtö tapahtuu kysymyksen avulla: ”Kuinka muotoilla sellainen harjoituspaketti, joka innostaa ja houkuttelee opettajaa ottamaan siinä esitellyt harjoitukset käyttöön?”

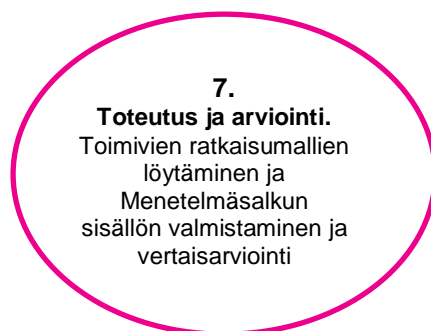
Osatekijöitä, jotka otan huomioon harjoitusten käytettävyyden varmistamisessa

KUVIO 13. Harjoitusten käytettävyyden varmistamisessa huomioitavat osatekijät (Immonen 2014-10-03.)

3.7 Menetelmäsalkun valmistus ja vertaisarviointi

Tässä vaiheessa toimivat ratkaisumallit ovat löytyneet ja menetelmäsalkun valmistus käynnistyy. Sisällön valmistuttua laadin arviointilomakkeen ja luovutan Menetelmäsalkun arvioitavaksi vertaisarvioijille.

KUVIO 14. Sovellus pehmeästä systeemisuunnittelusta (Anttila 2006, 436.) (Immonen 2013-12-10.)

Käsinukke

Suunnittelen Käsinuken mallin ja valmistusprosessin mahdollisimman yksinkertaiseksi. Laadin nuken valmistusohjeen ihmishahmoisen nuken tekemistä varten.

Nuken rakenteellisena lähtökohtana on valmistuksen ja operoinnin yksinkertaisuus. Siihen ei rakenneta operointi- eikä nivelmekanismeja, vaan operoijan omat sormet toimivat nuken käsinä. Tavoitteena on valmistaa nukke, joka on käteen pujottamisen jälkeen heti käyttövalmis. Tämä mahdollistaa, että nukke voi helposti liikutella käsiään ja pidellä niissä esineitä. Nuken toimintatekniikkaa ei tarvitse erikseen opiskella eikä ottaa haltuun.

Nukenvalmistuksessa ei tarvita koneita, eikä laitteita. Sakset, neulat ja kynät ovat ainoat työvälineet. Valmistusmateriaaleiksi valitsen edullisia ja helposti löytyviä raaka-aineita, joista osa voidaan mainiosti hankkia myös kierrätysmateriaaleina. Valokuvaan nukenvalmistuksen työohjeiden tekemistä varten. Valokuvia valmiista nukesta voi käyttää myös havaintokuvina harjoituksissa, joissa nukke on mukana.

Teatterinukkien valmistuksessa yleinen lähtökohta on, että nuken kasvoista tehdään neutraalit, eli nukelle ei tehdä mihinkään tunnetilaan viittaavia ilmeitä, vaan katsoja kuvittelee ilmeen kasvoille tilanteiden mukaisesti. Tämä helpottaa

nukentekoa huomattavasti: tekijän ei tarvitse olla taitava piirtäjä, joka osaisi luoda aitoja kasvokuvia.

Valokuvilla elävöittäminen

Valokuvasin Menetelmäsalkun tekemisprosessia työohjeiden laatimista varten. Selailin vuosien 2007 -2013 välisenä aikana tekemiäni ja kokoamiani opetusmateriaaleja, joista löysin runsaasti valokuvia ja lehtileikkeitä. Kokosin niistä pieniä kuvakollaaseja ideointikuviksi. Kuvasin kesäistä luontoa, mm. värikkäitä kasveja, käyttäkseni kuvia värikoodauksessa, joka erottaa Menetelmäsalkun harjoitukset toisistaan.

Menetelmäsalkussa käytettävien kuvien valikoima harjoituskohtaisesti

Kuvat on ryhmitelty ja värikoodattu harjoituskohtaisesti.

Harjoitus A: Kameran käyttö

KUVA 1. Harmaata puunkaarnaa (Immonen 2012-12-09)

KUVA 2. Kamera (Immonen 2013-10-06.)

Harjoitus B: Käsinuken tekeminen

KUVA 3. Vaaleanpunaiset kukat (Immonen 2013-07-07.)

KUVA 4. Materiaalit ja välineet nukenvalmistamiseen (Immonen 2013-07-07.)

KUVA 5. Sukkahousuneulosta, huovutusvilla ja kartonkia (Immonen 2013-07-07.)

KUVA 6. Nukenpää on koottu ja sidottu kokoon (Immonen 2013-07-07.)

KUVA 7. Silmänompelun aloituspisto (Immonen 2013-07-07.)

KUVA 8. Silmien viimeistely (Immonen 2013-07-07.)

KUVA 9. Nenän valmistaminen (Immonen 2013-07-07.)

KUVA 10. Hiusten valmistaminen (Immonen 2013-07-07.)

KUVA 11. Hiusten irtileikkuu valmistusaihiosta (Immonen 2013-07-07.)

KUVA 12. Otsahiusten ompelu nukkepäähän (Immonen 2013-07-07.)

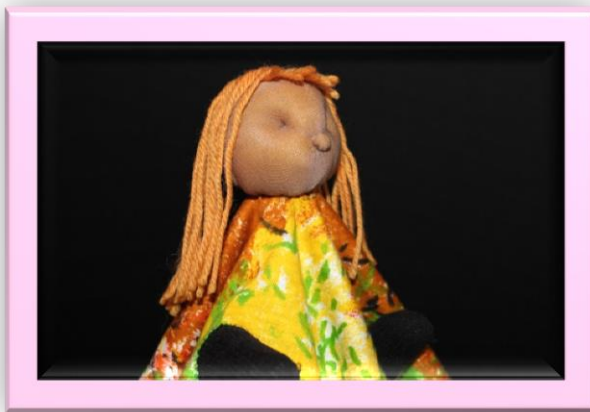
KUVA 13. Hiusten ompelu nukkepäähän (Immonen 2013-07-07.)

KUVA 14. Nukkenpuvun muotoilu (Immonen 2013-07-07.)

KUVA 15. Päänompelu pukuun (Immonen 2013-07-07.)

KUVA 16. Valmis nukke 1/3 (Immonen 2013-07-07.)

KUVA 17. Valmis nukke 2/3 (Immonen 2013-07-07.)

KUVA 18. Valmis nukke 3/3 (Immonen 2013-07-07.)

Harjoitus C: Sanelut

KUVA 19. Vihreälehtinen pensas (Immonen 2013-07-07.)

KUVA 20. Nukke mukana sanelutehtävässä (Immonen 2013-07-07.)

Harjoitus D: Verbit ja persoonapronomit

KUVA 21. Purppuranpunainen kukka (Immonen 2013-07-07.)

KUVA 22. Nukke verbin esittämisen apuvälineenä (Immonen 2013-07-07.)

Harjoitus E: Omat kuvat oppimisen tukena

KUVA 23. Vaaleansiniset kukat (Immonen 2013-07-07.)

KUVA 24. Kuvakollaasi kotiin liittyvistä kuvista (Immonen 2013-10-06.)

Harjoitus F: Kaupassakäynnin kuvaaminen

KUVA 25. Keltainen tomaatti (Immonen 2013-07-07.)

KUVA 26. Kuvakollaasi kauppaan liittyvistä verbeistä (Immonen 2013-10-06.)

Harjoitus G: Verbipeli

KUVA 27. Vaaleankeltainen mansikka on vielä raaka (Immonen 2013-07-07.)

KUVA 28. Materiaalit ja välineet pelinvalmistamiseen (Immonen 2013-07-07.)

Vertaisarvioinnin toteuttaminen

Arviointia varten laadin arviointilomakkeen (LIITE 1). Käytin arviointilomakkeessa samoja värikoodeja, joita käytin myös arvioinnin kohteena olevassa Menetelmäsalkussa. Esitin Menetelmäsalkun harjoituksista neljä väittämää, jotka toistuivat kaikissa arviointikysymyksissä.

Väittämät olivat:

- Harjoitus on selkeä.
- Harjoitus tukee verbien oppimista.
- Menetelmän käyttöönotto on yksinkertainen.
- Menetelmä on sovellettavissa omaan työhön.

Väittämien sopivuutta arvioitiin ympyröimällä parhaiten omaa mielipidettä vastaavaa vaihtoehto 5-portaista asteikkoa käyttämällä.

Vastausvaihtoehdot:

- 1) täysin eri mieltä
- 2) jokseenkin eri mieltä
- 3) ei mielipidettä
- 4) jokseenkin samaa mieltä
- 5) täysin samaa mieltä

Pyysin lisäksi sanallisia ehdotuksia harjoitusten jatkokehittämiselle ja soveltamiselle. Viimeisenä kysymyksenä pyysin sanallisia kommentteja Menetelmäsalkun tyyppisistä, oppimista tukevista työkaluista ja niiden käyttämisestä.

KUVA 29. Arviointi on käynnissä. Kuvassa vasemmalla puolella on Leena Halonen ja oikealla puolella on Fatima Selimi (Immonen 2013-05-08.)

Vertaisarvioinnin tulokset

Väittämäriveille on merkitty jokaisen väittämän saama vastausten määrä numeroina. Taulukoiden alimmilla riveillä on nähtävissä, kuinka monta pistettä kukin tehtävä sai. Sanalliset kommentit on koottu yhteen kursivoidulla tekstillä.

Harjoitus A

Harjoituksen nimi: Kameran käyttö	1	2	3	4	5
Harjoitus on selkeä.					2
Harjoitus tukee verbien oppimista.					2
Menetelmän käyttöönotto on yksinkertainen.				2	
Menetelmä on sovellettavissa omaan työhön.					2
Yhteensä				2	6

Ehdotuksia harjoituksen jatkokehittämiselle ja soveltamiselle:

Voisi hyödyntää mavalla ATK-opetuksessa.

Harjoitus B

Harjoituksen nimi: Käsiniukan tekeminen	1	2	3	4	5
Harjoitus on selkeä.					2
Harjoitus tukee verbien oppimista.					2
Menetelmän käyttöönotto on yksinkertainen.				2	
Menetelmä on sovellettavissa omaan työhön.					2
Yhteensä				2	6

Ehdotuksia harjoituksen jatkokehittämiselle ja soveltamiselle:

Sovellettavissa sellaisenaan.

Hyvää käsityöhön liittyvää sanastoa/verbejä.

Harjoitus on selkeä.

Hyvin soveltuu erilaisille ryhmille.

Tulee paljon sanoja.

Harjoitus C

Harjoituksen nimi: Sanelut	1	2	3	4	5
Harjoitus on selkeä.					2
Harjoitus tukee verbien oppimista.					2
Menetelmän käyttöönotto on yksinkertainen.					2
Menetelmä on sovellettavissa omaan työhön.				2	
Yhteensä				2	6

Ehdotuksia harjoituksen jatkokehittämiselle ja soveltamiselle:

Yksittäisten verbien sanelu on liian helppo harjoitus mavalle, mutta mavalla voisi tehdä lauseita, joissa verbejä käytetään.

Tehtävä on liian yksinkertainen mavaryhmälle.

Harjoitus D

Harjoituksen nimi: Verbit ja persoonapronominit	1	2	3	4	5
Harjoitus on selkeä.					2
Harjoitus tukee verbien oppimista.					2
Menetelmän käyttöönotto on yksinkertainen.					2
Menetelmä on sovellettavissa omaan työhön.					2
Yhteensä					8

Ehdotuksia harjoituksen jatkokehittämiselle ja soveltamiselle:

Voisi käyttää sellaisenaan mavalla lukuvuoden alussa kertaukseen.

Menetelmä sopii hyvin luku- ja kirjoitustaidottomalle ryhmälle, tulee verbejä ja taivutusta.

Harjoitus E

Harjoituksen nimi: Omat kuvat oppimisen tukena	1	2	3	4	5
Harjoitus on selkeä.					2
Harjoitus tukee verbien oppimista.					2
Menetelmän käyttöönotto on yksinkertainen.				2	
Menetelmä on sovellettavissa omaan työhön.					2
Yhteensä				2	6

Ehdotuksia harjoituksen jatkokehittämiselle ja soveltamiselle:

Tätä voisi hyvin käyttää myös kielitaitotasolla A2.2 (= mavan taso) puheharjoituksena.

myös esim. imperfektin ja pluskvamperfektin harjoitteluun, jos pohdittaisiin mitä oli tapahtunut ennen kuvan ottamista tai mitä tapahtui sen jälkeen.

Menetelmä soveltuu myös mava-ryhmälle.

Opiskelija oppi kuvailemalla kertomaan kuvien esittelyssä.

Harjoitus F

Harjoituksen nimi: Kaupassakäynnin kuvaaminen	1	2	3	4	5
Harjoitus on selkeä.					2
Harjoitus tukee verbien oppimista.					2
Menetelmän käyttöönotto on yksinkertainen.					2
Menetelmä on sovellettavissa omaan työhön.					2
Yhteensä					8

Ehdotuksia harjoituksen jatkokehittämiselle ja soveltamiselle:

Harjoitus voisi toimia myös mavalla ilman jatkokehittämistäkin.

Kuvista voisi myös tehdä kirjoitusharjoituksen eli opiskelija kirjoittaisi kuvasta esim. kertomuksen, jossa käytettäisiin kauppaan liittyvää sanastoa.

Kirjoitus auttaa oppimaan paljon verbejä käytännön kautta.

Harjoitus G

Harjoituksen nimi: Verbipeli	1	2	3	4	5
Harjoitus on selkeä.					2
Harjoitus tukee verbien oppimista.					2
Menetelmän käyttöönotto on yksinkertainen.					2
Menetelmä on sovellettavissa omaan työhön.					2
Yhteensä					8

Ehdotuksia harjoituksen jatkokehittämiselle ja soveltamiselle:

Tätä harjoitusta voisi hyvin käyttää mavalla verbien kertaukseen ja lisätä myös mukaan verbityypit. Opiskelijan pitäisi selvittää mikä verbityyppi on kyseessä. Tämä peli soveltuu hyvin myös mava-ryhmälle.

Arvioijien antamat kommentit Menetelmäsalkun tyyppisistä, oppimista tukevista työkaluista ja niiden käyttämisestä:

Arja on hyvin huomionnut kohderyhmän tason.

Edistyneemmät opiskelijat, jotka osaavat jo lukea voisivat tehdä esim. käsinuken tekstin ja kuvien avulla itsenäisestikin.

Tekemällä oppiminen on varmaankin tälle kohderyhmälle tehokas tapa oppia verbejä.

haastetta voi olla aluksi kameran käyttämisessä, jos opiskelijalla on vain vähän / ei ollenkaan kokemusta valokuvauksesta.

Kauniit ja selkeät kuvat, siisti ulkoasu ja helppolukuinen opettajalle.

Hyvin otettu huomioon kohderyhmä.

Selkeästi esitetyt harjoitukset ja ohjeet.

Hyvä työkalu, jota voi käyttää eritasoisille maahanmuuttajille.

Hyvin huomioitu lähestymistapa oppilaiden kanssa.

Hyviä harjoituksia, joiden kautta tulee paljon verbejä ja taivutuksia.

Vertaisarvioinnin tulosten yhteenveto

Vertaisarvioinnin tulosten perusteella vaikuttaa siltä, että Menetelmäsalkun harjoitukset ovat toimivia ja käyttökelpoisia. Arviointi tuotti hyviä ideoita harjoitusten jatkokehittämiselle ja soveltamiselle jo pidempään maassa olleiden maahanmuuttajien opettamisessa.

Opinnäytetyöprosessin itsearviointi

Työn tavoitteena oli saada aikaan uusia oppimismateriaaleja ja harjoituksia elävöittämään kotoutuvan aikuisen luku- ja kirjoitustaidottoman maahanmuuttajan oppimista. Menetelmäsalkun tekemisen lisäksi henkilökohtaisena tavoitteenani oli kehittää omaa pedagogista sekä opinto-ohjauksen ammatillista osaamista perehtymällä luku- ja kirjoitustaidottomien maahanmuuttajien ohjauksen erityispiirteisiin, sovittamalla yhteen tietoperustaa ja menetelmäosaamista.

Tietoperustasta pyrin rakentamaan pohjan, johon pystyin peilaamaan tekemiäni valintoja. Tietoperustan luomisessa hyvänä apuna olivat aikaisempien opintojen sekä opetusalan työkokemuksen aikana rakentuneet käsitykset oppimisesta sekä ohjaamisesta. Ilman omaa kokemusta teorian rajaaminen olisi saattanut tuntua hankalalta ja aikaa vievältä, sillä teoreettista tietoa oppimisesta ja ohjaamisesta on tarjolla hyvin runsaasti. Tästä johtuen ongelmaksi olisivat voineet muodostua eri lähteissä esitetyt ja toisistaan poikkeavat tulkinnat.

Kirjallista tietoa toiminnallisten- ja kokemuksellisten oppimismenetelmien käytöstä kotoutuvien maahanmuuttajien opetuksessa ei löytynyt paljoakaan. Tämä kenties viittaa siihen, että asiaa ei vielä toistaiseksi ole koettu riittävän tarpeelliseksi tai tietoa ollaan vasta kokoamassa.

Taustateorian kokoamisen aikana huomasin monta kertaa, että ”ideoiden mylly” alkoi pyöriä vilkkaasti. Pyörimiseen yhdistyivät mukaan omat muistikuvat: aikaisemmin tehdyt oppimistehtävät sekä koulutuksista kirjoitetut loppuraportit. Mukaan myllytykseen tarttui myös aitoa intoa havaitessa, kuinka toimiva ja juuri tähän prosessiin soveltuva pehmeän systeemin suunnittelun malli oli – sehän pyöri melkein itsestään!

Tuotteen, eli Menetelmäsalkun itsearviointi

Edellä mainitun ideoidenmyllyn käynnistyminen oli hyvä alku Menetelmäsalkun harjoitusten laatimiselle. Harjoituksia laatiessa huomasin olevani jo melko lähellä itselle asettamaani henkilökohtaista tavoitetta opinnäytetyön tekemiselle:

”Tavoitteena on kehittää omaa pedagogista sekä opinto-ohjauksen ammatillista

osaamista suhteessa muotoilijan ammattiin.”

Olen tyytyväinen Menetelmäsalkun ulkoasuun ja rakenteeseen. Värikäs ja runsaalla kuvamateriaalilla elävöitetty lopputulos on helposti lähestyttävä ja toivottavasti myös käyttöönottoon houkuttava. Salkku tarjoaa opettajille yksinkertaisesti toteutettavia harjoituksia keventämään perinteistä, lukemiseen ja kirjoittamiseen painottuvaa opetusta.

Toivon, että Menetelmäsalkkuun laaditut toiminnalliset harjoitukset auttavat aktivoimaan suullista ilmaisua ja harjaannuttamaan kädentaitoja.

Vertaisarvioinnin näyttämät suuntaviivat

Arviointi toteutettiin pienessä mittakaavassa vertaisarviointina. Arvioinnin suorittaneilla henkilöillä on pitkä kokemus työskentelystä maahanmuuttajien kanssa. Toisella heistä on lisäksi omakohtainen kokemus kotoutumisesta Suomeen. Arvioinnin suorittaneiden vahva asiantuntijuus antoi hyvät suuntaviivat Menetelmäsalkun harjoitusten käytettävyydestä ja sovellettavuudesta.

Vastaukset kysymyksiin, jotka asetin itselleni prosessin alussa

Kehittämistyöhön ryhtyessäni asetin itselleni kolme kysymystä, joihin pyrin löytämään vastaukset prosessin edetessä.

Kysymys 1

Kuinka soveltaa toiminnallisia menetelmiä ja kokemuksellista oppimista kotoutuvan luku- ja kirjoitustaidottoman aikuisen maahanmuuttajan kotoutumisprosessin tukemisessa?

Vastaus kysymykseen 1

Toiminnallisia menetelmiä ja kokemuksellisesta oppimista voi soveltaa ja käyttää hyvin moninaisesti oppimisen tukemisessa. Erityisesti harjoituksissa, joissa kokeillaan, harjoitellaan ja osallistutaan. On kuitenkin tarpeellista huomioida, että toimintaan ja kokemuksiin täytyy osata sisällyttää tiedollinen näkökulma, jotta tavoiteltaviin oppimistuloksiin päästään.

Kysymys 2

Kuinka kotoutumisen ja kotouttamisen kannalta keskeisistä asioista eli kielenoppimista voidaan elävöittää visuaalisia ja toiminnallisia keinoja käyttämällä?

Vastaus kysymykseen 2

Keinoja on paljon ja niitä voi kehittää oman luovuuden rajoissa, niin paljon kuin aikaa ja mahdollisuuksia kehittämiselle kulloinkin on käytössä. On syytä yhdistää mukaan harjoituksiin opittavina olevien asioiden tietoista mieleen palauttamista ja mahdollisuuksia toistoille.

Kysymys 3

Voidaanko muotoilijan tuotekehitysoaamista hyödyntää luku- ja kirjoitustaidottomalle maahanmuuttajalle suunnattujen oppimistehtävien laadinnassa?

Vastaus kysymykseen 3

Uskon, että muotoilijoilla yleisesti olisi paljon osaamista, jolle löytyisi sovellettavaa käyttöä myös maahanmuuttajien kotouttamistyössä.

Mitä Menetelmäsalkun jälkeen?

Verbien oppimisen tueksi laadittu Menetelmäsalkku on pieni oppimista elävöittävä osa isosta tieto- ja taitokokonaisuudesta, jonka uuteen kulttuuriin ja yhteiskuntaan kotoutuminen pitää sisällään. Vastaavanlaisten oppimismateriaalien tekemisen äärellä olisi kiinnostavaa tehdä työtä myös jatkossa. – Tosin työryhmässä ja siten, että tehtävänkulkua voisi jatkuvasti arvioida yhdessä asiakaskohderyhmän kanssa. Vastavuoroisuuteen ja dialogiin perustuva toimintatapa olisi mielestäni tällaisessa kehittämistyössä toimivampi malli, kuin yksinään puurtaminen.

Jatkossa olisi kiinnostavaa suorittaa vertailua, millaisia toiminnallisuuteen ja kokemuksellisuuteen aktivoivia oppimismenetelmiä on käytössä luku- ja kirjoitustaidottomien aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksissa Suomessa ja muissa Pohjoismaissa?

Houkutteleva ajatus olisi myös kerätä yhteen tietoa ja kokemuksia sekä opiskelijoilta että opettajilta, millä tavalla toiminnallisuuteen ja kokemuksellisuuteen aktivoivien menetelmien käyttö on vaikuttanut kotoutumisprosessien etenemiseen?

Opinnäytetyön tekemisprosessi kehitti minua ammatillisesti. Tekemisen äärelle pysähtyminen antoi mahdollisuuden peilata kaikessa rauhassa oppimiseen liittyvän tieto- ja teoriapohjan suhdetta muotoilijan työhön. Tämän tyyppisessä kehittämistehtävässä pehmeä systeemanalyysi sopii metodina sekä suurten että pienten systeemissä ilmenneiden ongelmien tai kehitettävien asioiden ratkaisemiseen. Kehittämistyöhön ryhtyessäni olin jo ehtinyt mielessäni suunnittelemaan tekemiseni prosessiksi, jossa dokumentoisin ryhmätyöskentelyä valo- ja videokuvina. Muuttuneen työnkuvan vuoksi jouduin suuntaamaan tekemiseni uudestaan ja hyväksyä tilanteen, jossa jatkan opinnäytetyön tekemistä itsekseni. Muutoksen hyväksymisen jälkeen opinnäytetyöntekoprosessi käynnistyi uudelleen.

Menetelmäsalkun toimivuudesta aidossa tilanteessa saadaan arviointi vasta harjoitusten käyttökokemusten jälkeen. Tämä arvionsaantimahdollisuus jäi muuttuneesta tilanteesta johtuen opinnäytetyön ulkopuolelle.

Oma työkokemus on usein osoittanut, että toiminnallisten harjoitusten laatu ja sisältö kehittyvät jatkuvasti opettamisen myötä. Harjoitukset eivät tästä johtuen valmistu yhdessä tai kahdessa käytännön testauksessa, vaan niitä on työstettävä ja kehitettävä jatkuvasti. Kehittymiselle ja kehittämislle on siis olemassa jatkuva tilaus. Pitääkö toiminnallisten harjoitusten yleensä valmistuakaan? Mielestäni ei pidä. Niiden tulee elää ja muuttua jatkuvasti, koska asiakaskohderyhmä on joka käyttökerralla erilainen. Harjoitusten täytyy mielestäni elää jatkuvassa tuotekehitysprosessissa, ikuisuusprojektissa, joka etenee ja kehittyy jatkuvassa muutoksen tilassa tiedon- ja ympäröivän todellisuuden muuttumisen mukana.

Työskentely monikulttuurisissa ryhmissä on vahvistanut käsitystäni siitä, että olivatpa toiminnalliset harjoitukset kuinka loppuun asti hiottua tahansa ja oppituntien kulku suunniteltu viimeistä piirtoa myöten, on oppimistilanteita silti hyvin vaikea ennakoita edeltä käsin. Jokainen oppimistuokio on uniikki, ainutkertainen tapahtuma.

Opinnäytetyötä tehdessäni olen tullut yhä vakuuttuneemmaksi siitä, että olen oikealla polulla.

LÄHTEET

ANTTILA, P. 2006. Tutkiva toiminta ja ilmaisu, teos, tekeminen. Artefakta 16. Hamina: Akatiimi Oy.

KOIVUMÄKI, K. 2007. Ohjaus ja opiskelun tuki. Teoksessa: Laine, R, Nissilä, E & Sergejeff, K. (toim.) Eväitä, esimerkkejä ja kokemuksia – Luku- ja kirjoitustaidon opetus aikuisille maahanmuuttajille. Vammalan Kirjapaino Oy. Opetushallitus.

KOLB, D. 1984. Experiential learning. Experience as the source of learning and development. New Jersey: Prentice Hall.

KOTOUTUMINEN 2014. Sisäministeriö>Maahanmuutto>Kotoutuminen.

[Verkkoaineisto.] [Viitattu 2014-01-31.] Saatavissa:

<http://www.intermin.fi/fi/maahanmuutto/kotoutuminen>

KROOKS-SORRI, P. 2007. Aikuinen luku- ja kirjoitustaidoton maahanmuuttaja oppijana. Teoksessa: Laine, R, Nissilä, E & Sergejeff, K. (toim.) Eväitä, esimerkkejä ja kokemuksia – Luku- ja kirjoitustaidon opetus aikuisille maahanmuuttajille. Vammalan Kirjapaino Oy. Opetushallitus.

LAINEN, R. 2007. Luku- ja kirjoitustaidottoman aikuisen maahanmuuttajan koulutus – Opetushallituksen suositus opetussuunnitelmaksi. Teoksessa: Laine, R, Nissilä, E & Sergejeff, K. (toim.) Eväitä, esimerkkejä ja kokemuksia – Luku- ja kirjoitustaidon opetus aikuisille maahanmuuttajille. Vammalan Kirjapaino Oy. Opetushallitus.

OPH 2012. Aikuisten maahanmuuttajien luku- ja kirjoitustaidon koulutuksen opetussuunnitelman perusteet. [Viitattu 2013-02-17.] [Verkojulkaisu.] Saatavissa: http://www.oph.fi/download/139339_aikuisten_maahanmuuttajien_luku_ja_kirjoitustaidon_koulutuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2012.pdf

RAUSTE – VON WRIGHT, M. & von Wright, J. 1994. Oppiminen ja koulutus. Porvoo: WSOY.

SERGEJEFF, K. 2007. Toiminnalliset menetelmät kielenopetuksessa. Teoksessa: Laine, R, Nissilä, E & Sergejeff, K. (toim.) Eväitä, esimerkkejä ja kokemuksia – Luku- ja kirjoitustaidon opetus aikuisille maahanmuuttajille. Vammalan Kirjapaino Oy. Opetushallitus.

TAAJAMO, M. & Puukari, S. 2007. Monikulttuurisuus ja moniammatillisuus ohjaus- ja neuvontatyössä. [Verkojulkaisu.] Jyväskylä: Koulutuksen tutkimuslaitos. [Viitattu 2014-01-31.] Saatavissa: <http://ktl.jyu.fi/img/portal/7775/G036.pdf>

VUORINEN, I. 2001. Tuhat tapaa opettaa: Menetelmäopas opettajille, kouluttajille ja ryhmän ohjaajille. Tampere: Resurssi.

TUOTETUT AINEISTOT

IMMONEN, Arja 2012–2013.

Kuvat: 1 - 23, 25, 27 – 29. [Tekijän omat digikuvat].

Kuvat: 24 ja 26. Kuvakollaasit. [Tekijän valmistamat kollaasit eri kuvalähteistä].

Menetelmäsalkku, joka sisältää toiminnallisia harjoituksia verbien opettamista varten luku- ja kirjoitustaidottomille aikuisille maahanmuuttajille

Sijainti: Sotkamo: Tekijän arkisto

LIITE 1 Arviointikyselylomake

Menetelmäsalkun arviointi

Pyydän sinulta mielipiteitä luku- ja kirjoitustaidon opiskeluun suunnitellusta Menetelmäsalkusta, jonka aiheena on verbien opiskelu.

Arvioi väittämien sopivuutta ja valitse (ympyröi) parhaiten mielipiteitäsi vastaava vaihtoehto. Vastauksissa käytetään 5-portaista asteikkoa.

Vastausvaihtoehdot:

- 1) täysin eri mieltä
- 2) jokseenkin eri mieltä
- 3) ei mielipidettä
- 4) jokseenkin samaa mieltä
- 5) täysin samaa mieltä

Kirjoita lisäksi ehdotuksia harjoitusten jatkokehittämiselle ja soveltamiselle.

Viimeisenä kysymyksenä pyydän sinulta kommentteja Menetelmäsalkun tyyppisistä, oppimista tukevista työkaluista ja niiden käyttämisestä.

Harjoituksen nimi: Kameran käyttö					
Harjoitus on selkeä.	1	2	3	4	5
Harjoitus tukee verbien oppimista.	1	2	3	4	5
Menetelmän käyttöönotto on yksinkertainen.	1	2	3	4	5
Menetelmä on sovellettavissa omaan työhön.	1	2	3	4	5

Ehdotuksia harjoituksen jatkokehittämiselle ja soveltamiselle:

Harjoituksen nimi: Käsinuken tekeminen					
Harjoitus on selkeä.	1	2	3	4	5
Harjoitus tukee verbien oppimista.	1	2	3	4	5
Menetelmän käyttöönotto on yksinkertainen.	1	2	3	4	5
Menetelmä on sovellettavissa omaan työhön.	1	2	3	4	5

Ehdotuksia harjoituksen jatkokehittämiselle ja soveltamiselle:

Harjoituksen nimi: Sanelut					
Harjoitus on selkeä.	1	2	3	4	5
Harjoitus tukee verbien oppimista.	1	2	3	4	5
Menetelmän käyttöönotto on yksinkertainen.	1	2	3	4	5
Menetelmä on sovellettavissa omaan työhön.	1	2	3	4	5

Ehdotuksia harjoituksen jatkokehittämiselle ja soveltamiselle:

Harjoituksen nimi: Verbit ja persoonapronominit					
Harjoitus on selkeä.	1	2	3	4	5
Harjoitus tukee verbien oppimista.	1	2	3	4	5
Menetelmän käyttöönotto on yksinkertainen.	1	2	3	4	5
Menetelmä on sovellettavissa omaan työhön.	1	2	3	4	5

Ehdotuksia harjoituksen jatkokehittämiselle ja soveltamiselle:

Harjoituksen nimi: Omat kuvat oppimisen tukena					
Harjoitus on selkeä.	1	2	3	4	5
Harjoitus tukee verbien oppimista.	1	2	3	4	5
Menetelmän käyttöönotto on yksinkertainen.	1	2	3	4	5
Menetelmä on sovellettavissa omaan työhön.	1	2	3	4	5

Ehdotuksia harjoituksen jatkokehittämiselle ja soveltamiselle:

Harjoituksen nimi: Kaupassakäynnin kuvaaminen					
Harjoitus on selkeä.	1	2	3	4	5
Harjoitus tukee verbien oppimista.	1	2	3	4	5
Menetelmän käyttöönotto on yksinkertainen.	1	2	3	4	5
Menetelmä on sovellettavissa omaan työhön.	1	2	3	4	5

Ehdotuksia harjoituksen jatkokehittämiselle ja soveltamiselle:

Harjoituksen nimi: Verbipeli					
Harjoitus on selkeä.	1	2	3	4	5
Harjoitus tukee verbien oppimista.	1	2	3	4	5
Menetelmän käyttöönotto on yksinkertainen.	1	2	3	4	5
Menetelmä on sovellettavissa omaan työhön.	1	2	3	4	5

Ehdotuksia harjoituksen jatkokehittämiselle ja soveltamiselle:

Omat kommenttini Menetelmäsalkun tyyppisistä, oppimista tukevista työkaluista ja niiden käyttämisestä:

Kiitos vastauksistasi!

**Toiminnallisia harjoituksia
verbien opettamista varten luku-
ja kirjoitustaidottomille aikuisille
maahanmuuttajille**

Johdanto

Tämä Menetelmäsalkku on koottu luku- ja kirjoitustaidon opettamista varten aikuisille maahanmuuttajille. Salkku tarjoaa opettajille harjoituksia keventämään perinteistä, lukemiseen ja kirjoittamiseen painottuvaa opetusta.

Salkku sisältää ohjeita toiminnallisten harjoitusten tekemistä varten. Toiminnalliset harjoitukset on laadittu aktivoimaan suullista ilmaisua ja harjaannuttamaan kädentaitoja. Kaikkia harjoituksia voi soveltaa ryhmäkohtaisesti elävöittämään opetusta.

Esitän erityiskiitokset hyvästä yhteistyöstä harjoitusten vertaisarvioinnista Fatima Selimille ja Leena Haloselle.

Toivon, että harjoitukset tuottavat hyviä oppimishetkiä sekä opiskelijoille että opettajille.

Arja Immonen

Sisältö

A Kameran käyttö	4
B Käsinuken tekeminen	6
C Sanelut	16
D Verbit ja persoonapronominit	18
E Omat kuvat oppimisen tukena	20
F Kaupassakäynnin kuvaaminen	22
G Verbipeli	25

A Kameran käyttö

Tavoite

Kameraa käyttämällä saadaan kätevästi kuvitettua omaa oppimista.

Mitä opitaan?

Harjoituksen avulla opitaan valokuvaamiseen liittyviä verbejä: ottaa, siirtää ja tallentaa kuva.

Opitaan myös muita tarpeellisia ilmaisuja kuten: painaa nappia, katsoa ja valita. Samalla harjoitellaan ryhmätaitoja ja yhdessä oppimista.

Välineet

- digikameroita 1 kpl /4 henkilön pienryhmä
- tietokoneet
- muistitikut jokaiselle opiskelijalle
- luokka, jossa on dokumenttikamera
- väritulostin

Ohjeet

Opiskelijat jaetaan pienryhmiin (3-5 henkilöä / ryhmä) Kameran käyttöä, kuvien siirtämistä koneelle ja tallennusvälineeseen.

Valokuvaamisen jälkeen ryhmät valitsevat kuvat, jotka he esittelevät muille opiskelijoille dataprojektorilla käyttämällä.

Kuvia katsotaan yhdessä ja niistä keskustellaan yksinkertaisen kysymysten avulla:

- Mitä kuvassa on?
- Mitä hän tekee?
- jne.

Ryhmät valitsevat kuvista sellaiset jotka tulostetaan ja kiinnitetään luokan seinälle.

Vinkkejä soveltamiseen

Tallennettuja kuvia voidaan hyödyntää ATK-taitoja opiskeltaessa.

Kuvia voidaan hyödyntää myös muiden sanastojen, kuin verbien opiskelussa.

B Käsinuken tekeminen

Valmista ensin näytenukke

Opettajan kannattaa valmistaa ensin näytenukke itselleen. Nuken tekemisen ohjaaminen on silloin helpompaa luku- ja kirjoitustaidottomalle. Sivulla 7-15 on nukun valmistusohje.

Tavoite

Käsinuken valmistuksen tavoitteena on tehdä työväline verbisanojen opiskelua varten.

Valmistetaan nukke, joka on käteen pujottamisen jälkeen heti käyttövalmis. Nuken rakenne on yksinkertainen. Siinä operoijan omat sormet toimivat nukun käsinä. Tämä mahdollistaa, että nukke voi helposti liikutella käsiään ja pidellä niissä esineitä. Nuken toimintatekniikkaa ei tarvitse erikseen opiskella eikä ottaa haltuun.

Mitä opitaan?

Nukentekoprosessissa opitaan käsillä tekemiseen liittyviä verbejä: leikata, liittää, ommella, taivuttaa, päällystää, täyttää jne.

Nuken tekemisen ja työvälineiden käytön avulla kehitetään myös käsimotoriikkaa.

Materiaalit ja välineet

Materiaalit

- sukkahousuja tai ohutta trikoota
- kartonkia
- vanua tai huovutusvillaa
- kangastilkkuja
- paperiliimaa
- rullalankaa
- neulelankaa

Välineet

- sakset
- nuppi- ja silmäneuloja

Ohjeet

Käsineen pää

Leikkaa sukkahousuista tai trikoosta neliö, jonka sivunpituus on n. 20 cm.

Revi vanusta tai villasta suunnilleen puolikkaan nyrkin kokoinen pala.

Aseta vanu tai villa trikoopalan päälle.

Kaulan valmistus

Leikkaa kartongista 5X8 cm kokoinen pala. Pyöritä pala etusormen ympärille. Rullasta tehdään napakasti sormea myötäilevä. Liimaa rulla muotoonsa.

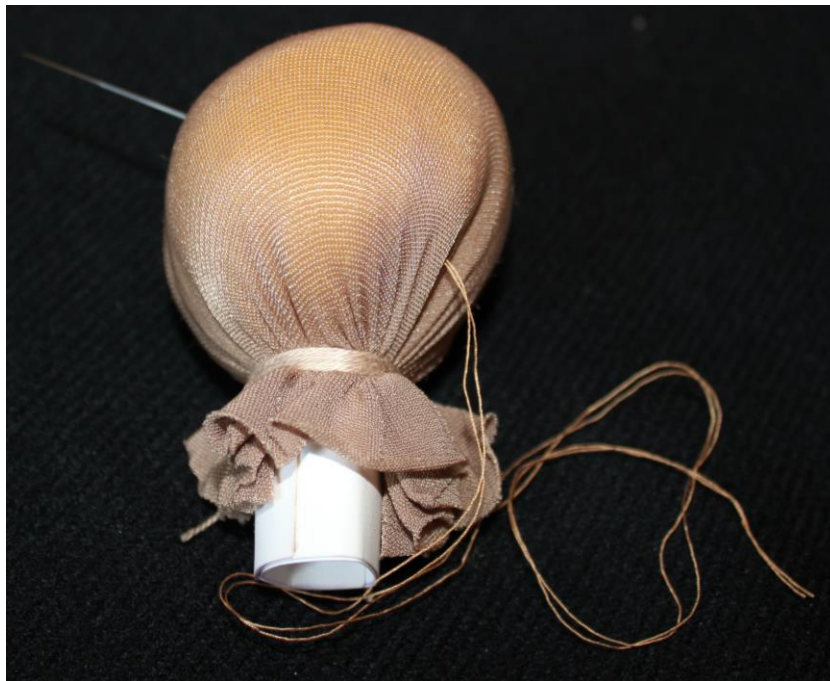
Pään ja kaulan yhdistäminen

Muotoile vanusta tai villasta pehmeä pallo trikoon avulla. Sopiva pään läpimitta on n. 6-8 cm. Silloin nuken käsinä toimivat sormet näyttävät sopusuhtaisilta.

Aseta liimattu rulla villapallon keskelle ja muotoile nukkepää rullan ympärille trikoon avulla. Sido ja solmi trikoo langan avulla rullan ympärille ja leikkaa ylimääräinen trikoo pois.

Silmien ompelu

Pujota kaksinkertainen rullalanka neulansilmään. Lanka on kestävämpi kaksinkerroin, koska silmien muodon saamista varten lankaa täytyy kiristää napakasti.

Tee neulaan pujotetun langan toiseen päähän solmu.

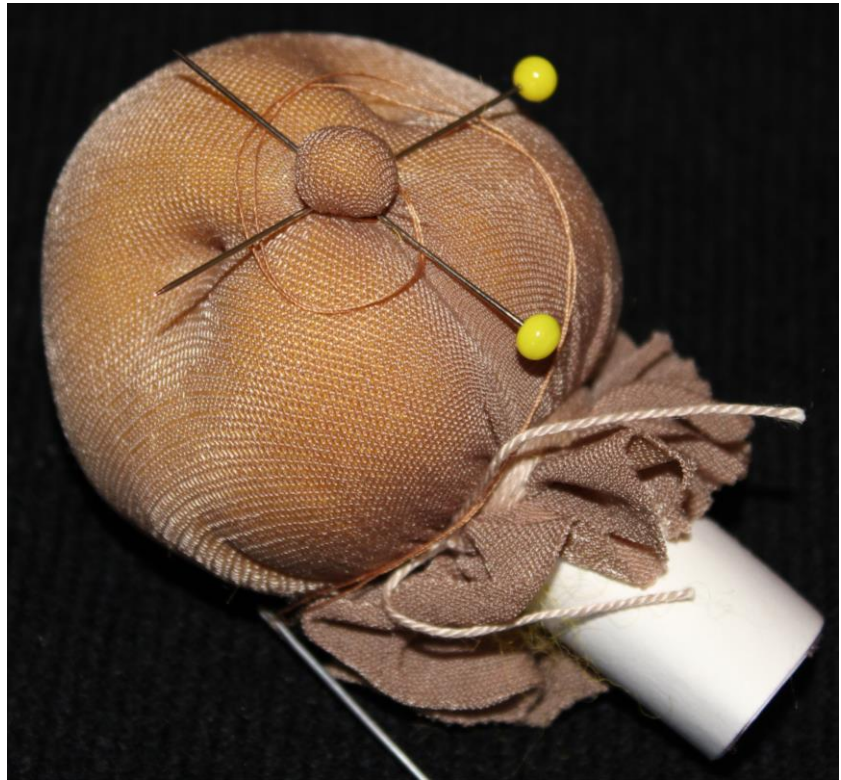

Vedä neula nuken niskasta pääosan puoleen väliin, silmän kohdalle. Vedä neula ulos. Vedä neula takaisin nuken niskaan kiristäen lankaa sen verran, että silmän kohdalle muodostuu painauma. Toista ommelta 4-5 kertaa ja päättele lanka.

Ompele toinen silmä samalla tavalla.

Nenän valmistus

Vedä neulankärjellä trikoota hieman koholle nenän kohdasta.

Pistä kaksi nuppineulaa ristiin nenän kohdalle.

Kierrä kaksinkertaista rullalankaa nuppineulojen takaa nenän ympäri tiukasti ja solmi langanpäät yhteen. Irrota nuppineulat pois nenästä. Jotta nenä pysyy varmasti paikallaan, ompele rullalangalla muutama pisto nenän läpi ja päättele lanka.

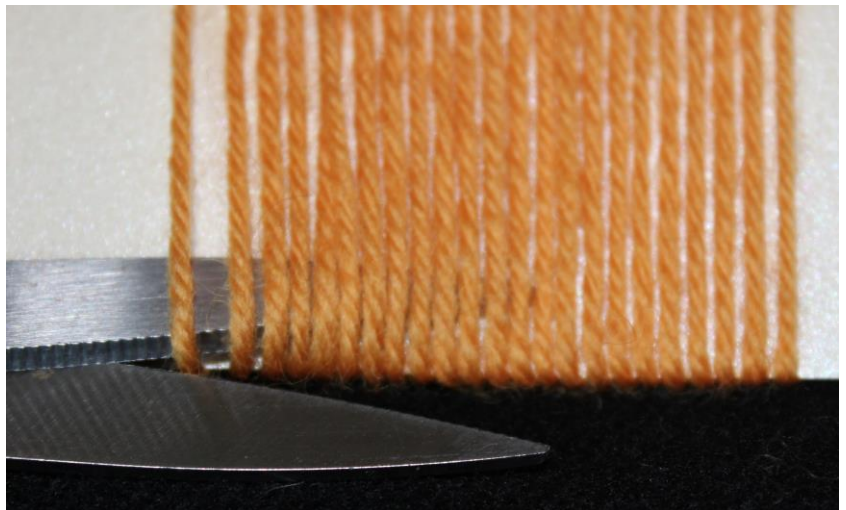
Nuken hiukset

Leikkaa kartongista n 15x10 cm pala. Pyöritä neulelankaa kartongin ympärille n. 20–25 kierrosta.

Leikkaa pätkä neulelankaa ja pujota se neulansilmään. Pujota neula ja lanka 2-3 hiussuortuvan ympäri ja kiristä. Tee aloituslankaan tukeva solmu.

Toista hiussuortuvien kiertämistä niin kauan, että kaikki hiukset on ommeltu yhteen ja solmi lopuksi lanka.

Leikkaa hiukset irti kartongin alareunasta.

Otsahiukset

Leikkaa neulelangasta 3-4 cm mittaisia pätkiä n. 6-8 kappaletta.

Aseta langanpätkät nuken otsalle nuppeineulan avulla. Ompele hiukset kiinni otsaan pienillä pistoilla.

Pitkien hiusten kiinnittäminen

Nosta hiukset nuken päähän ja kiinnitä ne molemmilta sivuilta nuppeineulan avulla kohdalleen.

Ompele hiukset jakauksen kohdalta paikalleen.

Nuken vartalo

Nuken vartalo valmistetaan kangastilkusta. Tilkku voi olla ympyrän tai neliön muotoinen. Se voi olla myös epätasareunainen kangaspala. Tässä ohjeessa vartalo on valmistettu neliönmuotoisesta kankaasta.

Leikkaa kankaasta neliö, jonka sivut ovat n. 30 cm mittaiset.

Piirrä kartonkiin pieni ympyränmuotoinen kaava, jonka halkaisija on noin 2 cm ja leikkaa ympyrä irti.

Piirrä kaavan avulla kankaan keskelle ympyrä ja leikkaa piirrettyyn kohtaan reikä.

Aseta kangaspala pöydälle tasoksi ja piirrä kaavan avulla reiät sormien pujottamista varten. Reiät tulevat n. 7 cm:n päähän kaulanreiästä. ja ne ovat noin 10 cm:n päässä toisistaan.

Leikkaa piirrettyihin sormiaukkoihin reiät.

Nukenpään kiinnittäminen vartaloon

Pujota nukkepää vartalo-osan päänreikään.
Varmista, että sormenreiät asettuvat nukan etuosaan oikeille kohdilleen

Pujota rullalanka neulansilmään ja ompele vartalo reiän reunasta, nurjalta puolelta, kiinni nukan kaulaan, aivan pään alapuolelle, pienillä pistoilla.

Valmis nukke

Vinkkejä soveltamiseen

Nukenvalmistusta voi tarvittaessa yksinkertaistaa, tässä muutama vihje:

- Leikkaa kangassuikaleita ja kiinnitä ne liimaamalla nukkepään.
- Muotoile hiukset villasta tai vanusta ja liimaa ne nukkepään.
- Jos et halua leikata sormiaukkoja nuken vartaloon toimi näin:
Leikkaa vartaloksi n. 20x40 cm mittainen kangassuikale. Taita suikale pituussunnassa kahtia ja leikkaa taitoksen keskikohtaan aukko kaulan pujottamista varten. Kiinnitä pää vartaloon sivulla 14 kuvatun ohjeen mukaisesti.

C Sanelut

Tavoite

Harjoitellaan verbien kuuntelua ja kirjoittamista.

Opiskelijat esittävät sanattomasti, nukkeja apuna käyttäen vuorollaan verbisanoja. Sanat tulkitaan ja niistä kirjoitetaan vihkotehtävänä sanelukirjoitus.

Mitä opitaan?

Harjoituksessa opitaan kuuntelemaan ja kirjoittamaan verbisanoja.

Samalla opitaan nukkenkäyttöä ilmaisun tukena opiskelutehtävässä.

Välineet

- käsinukke
- vihko
- kynä ja kumi
- dokumenttikamera tai luokantaulu

Ohjeet

Pulpetit asetetaan luokassa ympyrä- tai U-muodostelmaan, jolloin opiskelijat voivat olla vaivattomasti katsekontaktissa toisiinsa.

Opiskelijat esittävät vuorollaan keskellä luokkaa äänettömästi, nuken avulla elehtien jotain verbiä kuvaavaa sanaa.

Opettaja kysyy: ”mitä hän tekee?” paikoillaan istuvat opiskelijat arvaavat mikä verbi on kyseessä.

Kun oikea sana löytyy, opettaja muodostaa sanasta pienen lauseen ja se kirjoitetaan tavuittain vihkoon. Esimerkiksi: Tyt-tö is-tuu.

Vinkkejä soveltamiseen

Mikäli verbien esittäminen tuntuu vaikealta ilman lisämateriaalia (kuvia tms.) voi opettaja jakaa opiskelijoille kuvakortit, joihin verbit on kuvattu.

Jakaminen tapahtuu siten, että opettajalla on käsissään kuvakortit kuvapuoli itseensä päin ja opiskelija valitsee yhden kortin. Hän ei näytä valitsemaansa korttia toisille opiskelijoille, vaan esittää kortin kuvaaman verbin nukan avulla.

D Verbit ja persoonan- pronominit

Tavoite

Harjoitellaan verbejä ja niiden taivutuksia.

Verbisanastoa käytetään yksinkertaisten lauseiden muodostamisessa.

Verbejä harjoitellaan isossa ryhmässä. Opiskelijat istuvat lattialla tyynyjen tai patjojen päällä.

Mitä opitaan?

Harjoituksessa opitaan verbejä ja niiden taivutuksia ryhmässä keskustellen.

Välineet

- käsinukke
- istuintyynyjä tai patjoja

Ohjeet

Jokainen opiskelija esittää vuorollaan nukkea apuna käyttäen verbin. Verbeille etsitään suomenkieliset merkitykset.

Verbiä taivutetaan persoonamuodoissa sekä positiivisena, että negatiivisena muotona.

Esimerkki, jossa verbi on kävellä:

Opettaja katsoo vastausvuorossa olevaa opiskelijaa ja sanoo: "Minä."

Opiskelija vastaa: "Minä kävelen."

Vuoro siirtyy seuraavalle, ja hän jatkaa: "Sinä kävelet."

Harjoituksessa käydään tällä tavalla läpi kaikki persoonapronominit.

Samalla tavalla edetään verbin negatiivisessa taivutuksessa: Opettaja pyörittää päätään ja sanoo: "ei."

Se tarkoittaa, että verbi haetaan negatiivinen muoto: Minä en kävele.

Vinkkejä soveltamiseen

Kun verbit alkavat olla hyvin muistissa, harjoituksen voi suorittaa siten, että nukella esittämisen jälkeen opettaja valitsee jonkin persoonapronominin ja sille positiivisen tai negatiivisen muodon ja opiskelija muodostaa yksinkertaisen lauseen annettujen ohjesanojen avulla.

E Omat kuvat oppimisen tukena

Tavoite

Valokuvaamista laajennetaan omaan kotiympäristöön.

Harjoitus suoritetaan prosessina, jolloin jokainen opiskelija saa vuorollaan mahdollisuuden kuvata ja kertoa omasta elämästään valokuvia apuna käyttämällä.

Mitä opitaan?

Harjoituksessa opitaan suunnittelemaan kuvattavia kohteita ja kertomaan, mitä kuvat esittävät ja mitä ihmiset tekevät kuvissa.

Välineet

- digikameroita 3-4 kpl
- tietokoneet
- muistitikut
- väritulostin

Ohjeet

Kukin opiskelija saa vuorollaan kameran käyttöönsä. Ryhmän kanssa sovitaan yhdessä, kuinka monta päivää kamera saa olla käytössä. Sovitaan myös, kuinka monta kuvaa vähintään pitää ottaa.

Otetut kuvat siirretään kamerasta tietokoneelle ja koneelta muistitikulle.

Opiskelija valikoi kuvat, jotka haluaa ryhmälle esitellä. Esitellyt kuvat tulostetaan ja kiinnitetään luokan seinille.

Vinkkejä soveltamiseen

Jo pidemmälle ehtineet opiskelijat voivat käyttää kameraa erilaisten tapahtumaketjujen kuvaamiseen.

Kuvaamisen jälkeen valokuvat voidaan liittää kuvat Word-tiedostoon ja laatia kuville tekstit tai tarina.

F Kaupassa- käynnin kuvaaminen

Tavoite

Harjoituksessa kuvataan toimintaympäristöä.

Tavoitteena on tutustua kaupassa asioimiseen ja valokuvata asiointiin liittyviä tapahtumia. Samalla otetaan myös tuote- ja osastokuvia ruoka- vaate yms. sanastojen harjoittelua varten.

Mitä opitaan?

Tutustutaan kaupassa asioimiseen ja tuotteisiin sekä niiden sijaintiin kaupassa.

Samalla harjoitellaan verbejä: ottaa, antaa, valita, punnita, sovittaa, verrata, maksaa, pakata, palauttaa jne.

Huomaa

Harjoituksen toteuttamista varten opettajan on tarpeellista kysyä jo ennakkoon kauppiaalta lupa tulla pitämään oppimistuokio kaupassa. Yleensä aina luvan saa ja joskus myös kaupanhenkilökunnalta esittelyn siitä, kuinka kaupassa asioidaan.

Ajankohta kannattaa suunnitella lukujärjestyksessä sellaiseen tilanteeseen, jossa seuraavana päivänä valmistetaan ruokaa. Tällöin ruoanvalmistuksen raaka-aineita voidaan ostaa oikeasti ja näin päästään dokumentoimaan myös kassatapahtuma sekä pakkaaminen.

Välineet

- digikamerat
- tietokoneet
- muistitikut
- dokumenttikamera

Ohjeet

Kaupassakäyntitapahtuma valokuvataan alkaen ostoskärryjen irrottamisesta päättyen kassatyöskentelyn kautta tavaroiden pakkaamiseen ja ostoskärryjen palauttamiseen.

Kaupassakäyntiä varten kannattaa varata aikaa useita tunteja ja edetä kiireettömästi. Silloin kysymyksille ja vastauksille jo paikanpäällä jää riittävästi aikaa.

Kauppareissun jälkeen valokuvat siirretään kameroista koneille ja muistitikuille. Kuvat katsotaan yhdessä läpi ja niistä jutellaan.

Valokuvista valitaan kattava otos tulostamista varten. Kuvat tulostetaan ja kiinnitetään luokanseinälle.

Seinällä olevia valokuvia käytetään puhe- ja kirjoitusharjoituksissa.

Vinkejä soveltamiseen

ATK-tunneilla valokuvista voidaan tehdä esimerkiksi PowerPoint-tiedostoja ja tulostaa niitä sellaiseen muotoon, että kuvien viereen voidaan kirjoittaa tekstiä.

Paperille kopioiduista valokuvista voidaan oppitunneilla koota ja kirjoittaa omia kuvasanastoja.

G Verbipeli

Tavoite

Opiskelijat rakentavat pienryhmissä omat verbioppimispelit. Pelaamisen tavoitteena on harjoitella verbien käyttöä.

Mitä opitaan?

Pelejä tehdessä sekä pelatessa kehitetään ryhmätöitäitoja.

Pelaamalla harjoitellaan verbisanoja ja niiden taivuttamista persoonamuodoissa.

Materiaalit ja välineet

Materiaalit

- kartonkia tai valmiita korttipohjia
- paperileikkuri, mikäli valmiita korttipohjia ei ole käytössä
- liimaa
- tulosteita aikaisemmin kuvatuista valokuvista
- vanhoja aikakausi- ja mainoslehtiä

Välineet

- sakset
- viivoitin
- kyniä
- noppia
- Tarvittaessa: digikamerat, muistitikut ja väritulostin

Ohjeet

Opiskelijoista muodostetaan 3-4 henkilön ryhmiä, jotka yhdessä rakentavat pelin ja myös pelaavat sitä.

Pelinrakentaminen

Omista kuvatulosteista sekä aikakausi- ja mainoslehdistä leikataan verbikuvia.

Kuvat liimataan korttipohjakartongeille.

Mikäli valmiita korttipohjia ei ole käytössä, niitä leikataan kartongeista.

Pelaaminen

Kuvakortit asetetaan pöydälle kuvapuoli alaspäin.
Pelaaja kääntää yhden kortin kuvapuoli ylöspäin ja heittää nopaa.

Nopansilmäluvut kertovat, mitä persoonapronominia tehtävässä käytetään:

- 1 = minä
- 2 = sinä
- 3 = hän
- 4 = me
- 5 = te
- 6 = he

Pelaaja sanoo kuvakortin esittämän verbin oikeassa persoonamuodossa. Mikäli hän sanoo oikean vastauksen, hän saa kortin itselleen.
Mikäli vastaus on väärin, kortti käännetään takaisin pöydälle kuvapuoli alaspäin.

Pelivuoro siirtyy seuraavalle pelaajalle.
Kun kuvakortit loppuvat pöydästä, jokainen pelaaja laskee omat korttinsa.
Se pelaaja, jolla on hallussaan eniten kortteja, voittaa pelin.

Vinkkejä soveltamiseen

Peliä voi laajentaa kielen oppimisen etenemisen mukaisesti.

Esimerkkejä soveltamisesta:

- Kuvasta täytyy kertoa 3-5 lauseen mittainen tarina.
- Kuvien verbit täytyy sanoa kaikissa persoonamuodoissa, myös negatiivisessa muodossa.
- Kuvista täytyy muodostaa kysymyslauseita.